

6e ANNÉE.

№ 11—12. 1928.

STUDENSKYJ VISNYK

PUBLIÉ PAR L'UNION NATIONALE DES ASSOCIATIONS D'ÉTUDIANTS D'UKRAINE

СТУДЕНСЬКИЙ ВІСНИК

РІЧНИК VI. ЛИСТОПАД—ГРУДЕНЬ Ч. 11—12. 1928.

П Р А Г А

Зміст.

1. <i>Е. Маланюк: Прачорне</i>	1
2. «Першого Листопаду»	2
3. <i>В. Мерещук: Десятиліття самостійности Чехословаччини</i>	3
4. <i>Авенір Коломиєць: Яр</i>	6
5. <i>Юрій Волькер: Дідусь</i>	7
6. <i>Л. Яворський: Після VI. Звичайного Зїзду ЦЕСУС-а</i>	9
7. <i>VI. Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а</i>	12
8. <i>Резолюції VI. Зв. Зїзду ЦЕСУС-а</i>	15
9. <i>Комунікат ч. 1.</i>	20

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНСТВА.

10. <i>Конференція львівських українських студентських організацій</i>	21
11. <i>Загальні Збори Української Студентської Громади у Кракові</i>	21
12. <i>Звіт з діяльности У. А. Т. Січ у Відні</i>	22
13. <i>Звіт з діяльности С. У. С. Основа—Данціг</i>	24
14. <i>З життя чужинного студентства</i>	27

РІЖНЕ.

15. <i>Першого Листопаду в Празі</i>	28
16. <i>Відгомін листопадових подій за кордоном</i>	29
17. <i>Заява краевого студентства</i>	30
18. <i>Бібліографія</i>	31
19. <i>Від Редакції</i>	32

Помешкання Редакції та адміністрації:

Praha-Smíchov, Nádražní ul. č. 46.

Поштова адреса:

Praha, hlavní pošta, příhradka č. 411, «Studenskýj Visnyk».

Гроші посилати на адресу:

Praha, Živnostenská banka, «CESUS» («Stud. Visnyk»).

BANKA ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIÍ

V PRAZE II., NA POŘÍČÍ.

4 místní expozitury, 16 filiálěk, 6 sezonních směnárén.

Telegramy: LEGIOBANKA, PRAHA Telefon serie 265-5-1, 301-4-1.

VŠESTRANNÁ BANKOVNÍ SLUŽBA

СТУДЕНСЬКИЙ ВІСНИК

(STUDENSKYJ VISNYK)

видає Центральний Союз Українського Студентства („ЦЕСУС“)

Річник VI. Листопад — Грудень 1928. Прага. Ч. 11 — 12.

Є. Маланюк.

ПРАЧОРНЕ.

...Криваві шинкарі...
Т. Шевченко.

1.

Це слово, як хрип, як гарчання.
Це торг. Це табори й базари.
Це — зойки й жіноче ячання.
Це слово: хозари.

Так галич,
Віщуючи, каркне,
Так грають ті чорні птахи,
Так вітер — зі сходу на захід —
У далеч,
Напружившись, гаркне.

Пожари, примари, хмари,
Мору мертвого чорний дар, —
Це грядуть ворожі хозари,
Це надходять орди хозар.

Це рукою жорсткої кари
Покалічені крила орлі,
Це зрадливим ножем недорізане горло
Прохарчить: хозари.

2.

Став на землю варяг. І загорілась відвага.
Бористенського плеса одаліч на дикий степ,
І у скитських Атенах Руси великий каган
Степовою потугою широко й сяйво росте.

На чотири вітри, від північних лісів до моря,
Від карпатських смерек до блакитного Дону, — окрес,
Та на груди цієї землі покладає історія
Із шляхів, племенами протоітаних, вічний хрест:

То човнами і волоком путь із Варяг у Греки
Та навоперек давній, татарський той Чорний Шлях...
... І зі Сходу на Захід далеко летіли лелеки,
І німіла дощами напитаю осіння земля...

Тільки ржою взялась і зламалась варязька криця,
Танув конунгів скандинавських крижаний дух, —
Подув моря живий — суходоловій тиші кориться,
Мязи вікінга слабнуть у соняшно-хмільнім меду.

І коли чорною хмарою сунула чорна Азія,
Табунами і гарбами рушила татарва, —
Не єдиний варязький стяг, а численні стязі
Димний вітер жорстокого бою хитав і рвав.

Бо тоді то під багрові заграви дальніх пожарів,
Під плач Ярославни та вий голодних вовків,
Слизько виповзло темне, облудне й зрадливе: хозари —
Що-б спинити, що-б знівечить радісний крок у віки.

Першого Листопаду.

Одна ніч, в якій здавалось пробігли ми цілі десятки літ вперед, бо в цю ніч з етнічної маси повстала Першого Листопаду *державна нація*. Проголошення в цей день самостійности Західних Земель України під назвою Західня Українська Народня Республіка було найвищим досягненням в розвитку поневоленого народу. На овид національного життя виступили тої ночі ті, яких можна назвати клясичними творцями, бо те чого вони бажали могли досягнути. Безперечно, що акт проголошення самостійности не може принасти тим, які в національних домаганнях українського народу були все на шляху устопок, компромісів, були тими, що хотіли тільки того, що не переходило межі їхніх можливостей.

Від дня Першого Листопаду 1918. р. українці Західних Земель стали державним народом. Боротьба проти ворога від тогож самого дня ведеться безпереривно, не зважаючи на це, що в цій боротьбі є велика нерівність сил. Створення Української Галицької Армії, яка вела організовано боротьбу проти ворога і устами свого начального вождя ясно і отверто сказала свою думку на відносини українсько-польські: «Хай нас розсудить залізо і кров», були прийняті цілим запіллям і не улягли дотепер жадним змінам.

Однак булроб стороннім, колиб твердити, що події на Східних Землях не мали сильного впливу на акт Першого Листопаду і навпаки, що на акт 22. січня 1918. р. галичане не мали також свой-

ого впили. Взаїмне доповнювання себе мало ту цінність, що Українська Нація видобулась хоч на час з тяжкої неволі. Та вслід за цим ішла і спільна праця цілої нації, хоч ріжниць психологічні і культурні були великі. Всіх лучила спільна велика ідея, важний момент в історії українського народу. І хоча галичане в 1914. р. «...йшли визволяти братів українців з московських кайдан...», то в часі самостійности вони забули цілком, що вчора щойно визволена більшість Української Нації не може вже сьогодні дати їм потрібної підмоги для оборони своїх західних кордонів. І тому в міру до кількості ставлено також і домагання, які очевидно не могли бути виконані. Бо це, що набула Галичина за півсотні років в національному відродженню не могла набути Наддніпрянщина протягом кількох місяців, тим більше, що революція на Сході мала інший характер а тому ставити домагання поневоленого народу в повному розмірі і впершу чергу було неможливо. Ізза такої причини лишався тільки оден вихід з положення, вдержати оружно визвольну боротьбу як найдовше. Кровю свідомих будити до національного життя велику масу. Тому не може бути жадних нарікань про страту Галицької Армії на Східних Землях України. Вона мусіла улягти для державного відродження Східних Земель і в цьому велика її заслуга. Бо кілька місячний її побут за Збручем мав безмірно великий вплив на національне відродження. Також своєю боротьбою проти ворогів як червоних, так і білих вона дала доказ, що ріжниць в красках одного і того самого ворога не має жадних.

Десять років минуло з того часу і хоча не має сьогодні самостійної України, то за її досягнення проливається дальше кров її синів. Завернути її до стану з перед першого листопаду не можуть вже жадні драконські розпорядки, жадні насильства. В десятю річницю у Львові пролялась знову кров за той державний акт. І знову такі самі як з перед десяти років виступили до отвертої боротьби за самостійність. Вони не мають нічого дорозшого в своєму житті і їхне найвисше бажання визволити Українську Націю. І дійсно не помилявся великий мислитель Аристотель, коли казав: «постійною і в тому самому напрямку веденою боротьбою здобувається щастя». Так і Українська Нація постійною боротьбою за свою державність мусить врешті її собі здобути, хочаб жертви за цю самостійність були аж надто великі.

В. Мерещук.

Десятиліття самостійности Чехословаччини.

I.

Цілі століття неволі, внутрішня боротьба релігійна та становна, втеча висшого стану на сторону поневолюючого, втрата провідників та інтелігенції, ось такою, цілком нагою масою, вступала чеська нація в 19. століття. Однак велика французька

революція зі своїми не менш великими успіхами поновила мрії чехів видобутись з чужої неволі. Наслідком втрачення всіх позицій починається підготовка низів, повільна тяжка праця на всіх ділянках народного життя. Сотні молоді виїжджає до чужих країв на студії, вертає озброєною знанням і стає до народньої праці. Її змагання як найбільш унезалежнити чехів від ворога, як найскорше здобути все втрачене своїми попередниками, уважається вже початком визвольної боротьби. Постійний і скорий розвиток народного життя диктує прямо поневолюючому щораз то більші домагання, чеський народ переходить до цілковитого випрямування свого zdeформованого організму і ставить своє найвисше домагання: с а м о с т і й н і с т ь.

Світова війна застала чехів найбільш підготованими і розвиненими з поневоленних народів до боротьби за свої права. Сотні тисяч зорганізованих, добре вишколених, національно й морально сильних «соколів» мало збройно завершити будівництво чеської держави. А в хаті панського наймита родився той, хто перебрав керму цієї боротьби в свої руки. Але замало було б ставити тільки свою дальшу судьбу на карту Антанти, за мало було б симпатизувати а рівночасно з цим стояти спільним фронтом з осередними державами проти тих, що мали принести свободу поневоленим чехам. Вони без найменшого вагання рішаються виступити активно проти осередних держав. Проповідник демократичної ідеї й гуманізму Тома Масарик став великим пропагатором творення власної армії, — чеських легіонів. Однак в їхній успіх по цей бік фронту мало хто вірив. Озброєна і сильна а рівночасно і зарозуміла Німеччина грозила розгромленням цілої Європи. А врешті на чому мало не тільки родитись, але також скріплюватись довірря? Чи на тому воякові-чехові, що тільки під найбільшим примусом виконував свої функції, що при найближчій нагоді кидав кріса і втівав на противну сторону? Чи на тих неуспіхах російської чи французької і англійської армій? І тревало воно доволі довгий час аж ті втікачі сформовані в чеські легіони виступили на фронт, щоб реабілітувати себе і свою націю. З втікача став нараз герой казкової величини. А коли в 1918. р. підчас великої австрійської офензиви над Пявою попало 44. легіонерів в полон і коли протягом 24. годин могутня Австрія їх повісила, то це був вже неопрокинений доказ побіди чеської над Австрією. І дійсно кілька місяців пізніше чехи розвалювали Австрію і то так умілим способом, що ціла влада над чеськими землями перейшла в їхні руки майже без проливу крові. 28. жовтня 1918. р. вони проголосили самостійність Чехословаччини.

II.

Десять років самостійности. Якжеж стрічали чехи цей ювілей, що зробили за той час? Вже літом цього року улаштували вони велику виставу «сучасної культури» в Берні на Мораві. Ця вистава мала служити в першу чергу для горожан Чехословаччини, щоб вони наочно пересвідчилились о своїх здобутках.

успіхах своєї десятилітньої самостійності. І щойно на цій виставі виступила на повний ріст самостійність малого чисельно, але великого умом і завзятістю та витривалістю народу. Від ріжних діяграм поодиноких міністерств, шкільних установ аж до убогого робітника чи селянина, весь десятилітній поступ представлений графічно, чисельне чи предметово. Великі земні богатства починаючи мінеральними водами і кінчаючи найціннішим мінералом радом, велика кількість ріжних промислових шкіл як механічних, шклярських, деревляного промислу і багато інших були свідомством великого успіху і розвитку нації. Летунський промисл, що повстав разом з самостійністю Чехословаччини, успів розвинути до тої міри, що сьогодні здобув для себе ринки збуту в ріжних країнах Західньої Європи а навіть полуденної Америки.

На виставі помічається рівночасно не тільки ріжницю між чехами та словаками чи підкарпатцями, але також поміж чехами й німцями. Бо коли німці змагали до творення ріжного промислу шляхом колективу, то в чехів дуже часто стрічаємо великі прояви індивідуальности. На примір промисловець Батя, що походить з убогої шевської родини, зумів своєю сильною волею, організаційним хистом та завзятістю вибудувати великі фабрики черевиків, створити в Чехословаччині американське місто з його всіми найновішими досягненнями.

Проглянувши образово й предметово весь розвиток Чехословаччини в її першому десятилітті набувається переконання, що так живуча і здібна нація дійсно не могла вміщатись в старій мертвечій Австрії. Щойно після цього стає яним і зрозумілим і боротьба за самостійність і її невимірjana вартість.

Правда, могутній розвиток Німеччини мав на чехів великий вплив, одначе вони не ставали наймитами німецької висшости, а навпаки зуміли цю висшість використати для себе і то з повним успіхом. З одної сторони індивідуальний а з другої колективний і демократичний принципи формували чеський нарід у сильну націю. Протягом першого десятиліття вони зуміли витворити найсильнішу державу зі всіх тих, що повстали на румовищах старої Австро-Угорщини. Соціяльний добробут, великі богатства нації, що кидаються у вічі на кожному кроці ось досягнення, цінність і користь з самостійности.

Коли вглублюватися думками, щоб віднайти ті цінні риси чеського народу, то зарисовується первісний найвищий поступлят природи: творчістю нищити зло, нею мостити собі шлях до красшого устрою. Велика життєва снага, національна свідомість сильна мораль безупинне, стремління в розвиткові, ось прикмети чеської нації.

Яр.

За парком був яр. Відважно кидало травневе сонце в яр свої проміння. Дбайливо хилилися над прикренем куці ліщини і бозу. Заглядали.

А вночі пси сходилися до яру. Гребли і вили.

Слухала ліщина і шептала до бозів. Слухали бози і росяну сльозу у яр кидали. Що ранку інакше виглядало піскувате жовте дно яру. Що ранку довго сонце не зважувалося заглянути в яр, щоб чогось не побачити. Коли сходилися люде до парку, сонце вже висушувало останні сльози бозу, останні купки свіжо накопаної в яру жовтої землиці.

Трищала ліщинонька — бо метушилися діти.

Жилося.

— А ну, у яр ховатися, — дзвонила дитина.

— У яр, у яр... ровесники підхоплювали і сипався пісок узбіччя яру.

А у парку ходили поважні матрони, няньки пхали перед себе колиски з немовлятами, спав на поузстежковій лавочці, сидячи, хтось...

Дерева парку бадьоро дивились на натовп, на нові покоління.

Забулося за десять літ стрілянину кулеметну, а інвалідів поторощених давно вже викорчувано і настрою вони не псували. Скупчена в собі пишалася ялина. Легковажно хиталась береза... хоч на корі і видно було «Т. А.». Не заросло. Не вишкрабали. А під «Т. А.» кантуватий череп і кости... Не зауважили. Чи може так, для романтичності покинуто...

Жовтим з яру піском посипали що тижня доріжки...

Заметушилися діти в яру — повтікали. А вдома тихенько страшну розказали пригоду.

— Там череп знайшли ми в піску і навіть з волоссям на тімі.

Заходило сонце в порфірі. Несміливо виринув серпик. Темніло. Замовкло. У тиші на небо виходили зорі. Спотіли від жару ліщина і бози. Задумалась навіть береза. Не вили щось пси, як звичайно. Упала роса діамантом дрібним на брудне черепа чоло і... довге волосся...

«Вічну пам'ять» усе промовляло й лунала вона попід склепінням храму природи.

Щось збігло вниз узбіччям яру. Постать. Насталили ліщина і біз свої вуха. Вгинався пісок під п'ятою... У яр і назад...

І віями кліпнули зорі. Здрігнулась ліщина. А місяць щось згадав і глянув на березу. Чорніла смерть на білій шкірі. Чорніли «А і Т»... Чорніли, як колишня ніч бентежна, сніговійна. Чорніли, мов ті хами, що стукали в вікно. І місяць справді знав.

Зірвалася з ліжка. «Відчиняй!» Як біла береза. А за стіною чули все господарі, мовчали у безсиллі. Коли вдягалася, хама ретотали.

Пішла.

Не було кучерявого бозу тоді і малою була ще ліщина, без листя. А вони зробили щось страшне, бо «контрреволюціонерка»...

Весною в яру було багато трупів. Не всіх забрали в домовини. Закидали жовтим піском почорнілі тіла.

Сходило сонце, як десять літ назад. Передранішнім сном гартувалися діти і снилась їм гарна царівна. З ними в танку веселилася.

А тато не спав.

Дітям здалося, що в тої царівни очі глибокі.

Брязкіт зброї лунав в ушах тата. Писав по столі пальцем.

І снилося дітям про парк і про яр... «Мамо» — крикнув найменший...

А тато сховав щось зі столу у шафу.

Місяць сховався, — не зрадив у день.

Доглядач у парку стежки, як що тижня жовтив...

Юрій Волькер.

Дідусь.

Жив у крайній хатчині, під самим лісом. Село було приліплене до вершка гори, що прикро зводилася з непроглядної рівнини; тому дідусь бачив зі своїх вікон широку далечинь. Люде прозвали його «старий Сова» і нерado з ним сходилися, бо був дивак.

Оселя сама була мала і тиха. Сказавби ти, що лежить під водою. В день лише декілька бабусь, з оберемками пруття на плечах, проплине селом, як смутні риби. Ввечері — все завмірало. Тільки старі каштани скрипіли чорним галузям.

Сталося щонебудь на світі, приходили вісти про те, як сонні відгуки. Кожна подія росла в устах до казкових розмірів. Люде радо над нею розправляли, та на стільки були мудрі, що жадній не вірили.

Сова був високий, костистий чоловік, з голим черепом і білою бородою. Підпираючися суковатою палицею, волочив своє тіло, мов тяжкий кошик. Блукав коло хати, а найчастійше довкруги ліса.

Проте, жив цілком самотно. Не дбали люде за нього, дбав він за їх ще менше. В селі жив до трийцять літ, а примандрував сюди вже дідусем. Чому так зробив, ніхто нічого певного не знав; лише баби між собою говорили, що сховався отут перед якимось нещастям. А нещастя те представляв собі кожний інакше. Одні мовили: жінка, другі: втрата майна, а декотрі, зовсім пошепки, судили, що кримінал. Однак його загадкове минуле з літами відивіло, і з часом став він звичайною особою в оселі. Так само, як оті три кладки посеред села, або той хрест за церквою.

Найрадше сідав, під вечір, у кімнаті, край вікна. Перед вікном лежав городчик, за ним трависта рівнина, що переломлювалася у спадисту похилість. Тому то міг добре переглядати цілий обрій, з багатьома сільцями, церквами, дорогами й пільними ланами. В глибині, між закуреними горами, дрімало місто, що ввечері розпливалося у тисячах світел. В зимі, коли ночі ставали особливо темними, доходило світло електричних ламп аж до

його вікон і, млістою яснотінню, проникало крізь їх на хатню обстанову, сточену червами. В той час дивився Сова в далечинь і його очі, що в них, на вдивовижу, мало відбилася старість, набирали завзятого блиску. Подобав тоді на старого ловецького пса, що чує наклик псярів і звуки ловецької труби, та не може рухнутися з місця. Сидів на низенькім кріслі, або ходив довкруги стола зі зложеними руками, спираючися об його краї.

У п'ятмі, перед ним, гуркотіла стація і верещали сирени, блищали вікна каварень, тюрем, церков і домів розпусти. До нікого в селі, крім нього, не доходили їхні голоси. Лиш до його кімнати проломлювався монотонний голос рівнин, де люде дерлися за життя. Стотисяч інтересів перехрещувалося і перетиналося; і тут, далеко від усього, росло переконання, що цілтю людського жаття — не перемога і тріумфи, а боротьба. Дідусь надслухував-надслухував, щоби захопити вухом усе, — і віддихування льокомотив, що десь там, у долі, перерізували тьмою ночі.

Був уже дуже старий. Сам не знав ліку своїм рокам. Ціле тіло відмовило йому вже послуху, крім очей й одного впертого змислу: *ж и т и!* Чи то, було, сидить, чи то, було, довго з вечера дивиться на розметані вогнища світел під собою, хвилувала в ньому безмежна туга. Хотів ще відродитися і ще раз опанувати світ. Чув його зов, який манив до себе: *Ходи! Ходи!* Уявляв собі місто, подібне до тіста на хліб, що його мігби місити і виробляти з нього невидані форми. В його голові клубилося безліч тисячів плянів, що їх снував він у своїй самоті.

Чув у собі силу полководця, що здобувби цілий світ в одинокім бою для найсправедливішого королівства. Приходив на фінансові пляни, що ними присилувавби світ до крайнього невільництва. В його серці клекотіла пристрасть, що нею спутавби всіх жінок в шаліочий гарем. Знав, чим запалити кольони, що їх повівби революційними вулицями.

А потому дивився на свої руки і мусів добачити, що — зморщені і без крові, дивився на свої ноги і деревів над їх неміттю, трібував свою силу і переконувався, що лиш-лиш вистарчить двигати на собі струпішілі галузи його рук і ніг.

Життя, що в нім топить чоловік свою силу, являлося йому сном. Страшний то був сон, а мусів з ним борикатися на життя і смерть. Знав, що сни треба конче вбивати, але знав також, що вбивається їх лише тоді, коли переводиться в діло.

Та був дідусь! якщо мав волю вічно залізу, що відчувала притягування магнетичних горизонтів, — тіло його було лахміттям, що хиталося здовж струпішілих костей. Мусів признати, що рівнина є сильніша від нього і що з нею змагались вже не під його сили.

Та все таки не уявляв собі такого кінця. Боявся його так само, як налякався був його тоді, коли в місті пізнав, що він уже — не муж, а дідусь, перемоглиби вулиці. Утік тоді з міста, утік же зараз. Забився в тишину опущеної оселі, сам добре не відаючи, утікає він перед містом, страхом, чи перед боєм.

Колись і він був молодий. Мав пять синів, — та всі погинули. Один, як інжинір, в копальні, другий, як мандрівник, на Сагарі, третій у війні четвертий на сифіліді. П'ятий виставив собі фабрику, та його в часі страйку робітники убили. Останній мав сина, що по смерті батька став носієм у гамбурзькій пристані. Внук був одинокім живим звеном між дідом, а світом. Кожного місяця посилав дідові гроші, а на Новий рік письмо. Сова його листи скоро читав і відкладав. Не любив їх мати на очах. Збуджували в ньому зависть. Бо бачив пристані з кораблями, муринами, англійцями, і величезні паки з цитринами, тканинами, бавовною і кавою. Бо бачив море, спутане срібними ланцями, що їх врзували до хвиль трансатлантийські пароплави. Бо бачив, вкінці, себе в глухий кімнаті, зі старим годинником, якого маятники кланцали що-хвиля зубами, начеб їм було зимно.

Придавлений невблаганою дійсністю, падав на землю і кричав роспучливо до чотирьох стін:

— «Помочи! Жити хочу! Жити!»

Ніхто не приходив, ніхто його не чув. Сам мусів стирати студений піт з чола, сам мусів успокоюватися.

Вибігав з хати і блукав лісом. В зимі, в літі, стрічали його люде в

тій самій одежі: у тій самій шапці, тих чоботях із суковатою палицею — подібного на вид до мандрівника, що хоче продертися через непроходиму країну, а по ході — на каліку.

А тимчасом рівнина мерехтіла загравою світел, села спали по обох боках шляху, як вагітні жінки, а міста палали революціями, мов запалена порохівня.

Та сталося, що нечаяно до дверей Совиної хати застукав листонош. Не було це ані по першій, ані під Новий рік. Дідусь дивно кивнув головою, йдучи відчиняти.

Листонош подав йому телеграму.

Довго дідусь мняв її в руках. Вілий папірець ріс в його очах і скоро виповняв кімнату. Сові тряслися руки; здавалося йому, що телеграма з кожного хвилиною стає тяща і тяща.

Напружив усі сили і розгорнув:

«Вашого внука, Фр. Сову, покарали смертю за участь в бунті робітників.»

...Поліц. дир. в Гамбургу.»

Дідусь прочитав і похилив голову.

«Ма-ав двацять років» — шептав до себе — і згинув. — В бунті робітників...»

Глянув у вікно.

Побачив перед собою нагий світ, гей розбурхане море. Чув голос бойових труб, гук молотів, гру дзвонів. Побачив фабрики з задимленими комінами, робітників у кам'яних склепіннях, поліцаїв на вулицях і збаблених трусів у палатах.

Побачив мільйони нуждарів, що боролися з бідю, побачив мільйони тих, що захищали її; або тому, що самі товстіли з неї, або, що завдяки мяному серцю радо приліплювали їй паперову авреолу. А передівсім тому, що не булоби перемоги, не будь-же боротьби, не булоби боротьби, не будь-же ворога.

Почув голос світа, що з безправя кликав за допомогою. Побачив, де має стати. Зрозумів визов землі, що кричала:

«Лиш в той спосіб заволодієте мною, мужі!»

Прояснилося йому в очах.

По старечому тужив колись здобути світ шляхами тисячних способів. Сьогодні пізнав, що треба це вчинити способом одним: так, як хоче світ!

Чув голос, що кликав до зброї. Чув стукіт серця, що барабанило в похід.

Знав, що до бою треба людей молодих і сильних. Його мускули вже охляли, ноги колибалися, руки тряслися.

Та все таки зумів знайти сміливе слово. Сказав:

«Хай умру!»

Сказав це, як вояк, що від свого начальника жадає нової зброї — і кинув себе в кут світлиці, мов зломаним ратищем.

З чеського переклав Петро Стефуранчин.

Л. Яворський.

Після VI. Звичайного Зїзду ЦЕСУС-а.

Шестий Звичайний Зїзд Центрального Союзу Українського Студентства вже за нами. Здавалосььби, що не зайшло нічо надзвичайного. Що як кожного року відбуваються зїзди ЦЕСУС-а, як кожного року подаються звіти Управи й делегатів, що як одні члени уступають а другі приходять на їх місце до праці в ЦЕСУС-і, — що так само й цього року було. Якщо підходити до щорічних зїздів студенської Централі з такою шабльоновою міркою, то

безперечно, що й цього року так було. Однак нас зобов'язує інше мірило праці українського студентства, його кожнорічний білянс своєї активності.

Ніхто не буде заперечувати цього, що наше студентство знайшлося після поразки у першій фазі збройної боротьби за самостійність України в дуже тяжкому положенні. Для нього були зачинені брами ворожих університетів, для нього знищені були всякі матеріальні засоби для здобуття вищої освіти, йому відібрані були не тільки всі права академічні, але що більше воно було переслідуване ворожими властями найсильніше і то в першу чергу, з одної сторони, — з другоїж було власною внутрішньою грізнею паралізоване в своїх поривах, в своїх плянах, і в своїх починах. А помимо цього воно зуміло було вибудовати Українські Високі Школи, зуміло протягом чотирох років боронити їх не тільки перед нападами ворога, але перед нападами та дезерцією своїх, що морально заломлювались під ударами ворога. І не бути глупої політики уряду, що змагав визволити Західні Землі України шляхом постійного переорієнтування на чужі сили, шляхом постійного жебрання то в одних то в других, то напевно, що Українські Високі Школи булиб вже в своїй первісній основі дістали таку структуру, яка уможливилаб їм довголітнє існування навіть серед найбільш неспріяючих обставин. Одначе так не сталось а наслідок був в першу чергу для нашої молоді грізний. Упадок Українських Високих Шкіл в краю наніс для студіюючої молоді тяжку рану. Зранилась душа тих, що в існування українських високих шкіл вкладали ціле своє єство. Нагло заломився фронт, масовий перехід на польські високі школи, безплянова ліквідація всього здобутого. В слід за цим пішла кілька-літня бездіяльність краю студентства. Воно мусіло вилічити свої рани; мусіли прийти нові сотні студентів з новими молодечими поривами, щоб відновити діяльність українського студентства на Західних Землях.

В часі якраз оттого упадку весь тягар праці спочивав на еміграційному студентстві. Всякі спроби прискіпшення активності краю студентства не мали ніякої пропорційности між витраченою енергією і здобутими успіхами. Алеж вони не пішли на дармо. Молодші товариші, що кожного року напливали цілими сотнями до високих шкіл, не хотіли продовжати взаємної грізні, не хотіли постійно займатися питанням: хто винен? Чи той, хто накладав бойкот на дизертера з Українських Високих Шкіл? Чи той, на кого наложено бойкот, хто перший з поля бою втік? — бо, мовляв, він наперід передбачував, що так станеться.

Молодь прагнула чину, її кількість постійно збільшувалась а колишні втікачі з Українських Високих Шкіл залишилися в меншости. Алеж сталась нова перешкода, без яких українському студентові не бути. Польський уряд завів фактичний «нумерус клявсус», на Львівських Високих Школах, а рівночасно з цим поробив заходи, щоб як найбільш утруднити українському студентові виїзд за границю з одної сторони, — а з другої ставити як найбільші перешкоди при нострифікації здо-

бутих дипломів за кордоном. Наслідком цього ще на деякий час діяльність краєвого студентства не виказує великих успіхів.

Так як молодий людський організм після перебутої недуги приходять знова скоро до сил, так прийшло і краєве студентство протягом доволі короткого часу знова до своєї організованої сили, до своєї активної праці. На попередньому зїзді ЦЕСУС-а хоч було заступлене воно своїми відпоручниками, то всеж робило ще тоді вражіння реконвалісцента, для якого потрібно ще часу, щоб цілковито виздоровіти. І не помилялись ті, що на минулорічному зїзді так оцінювали краєве студентство, що вимагали від присутних делегатів належного зрозуміння обставин і долі, що наслідком цього витворилось, запевняючи рівночасно про скорий зріст активності серед краєвого студентства. І дійсно не довелось вже довго чекати. На VI. Зїзді ЦЕСУС-а з'явилися представники краєвого студентства в цілком іншій формі, іншому вигляді і з іншими думками. Не були це вже ті, що приїхали прохати помочі, що привезли повно нарікань, а навпаки, ті що привезли певний білянс своєї цілорічної праці, нові пляни й домагання, а не прохання. Їхня певність виступу, думки і розвага навіть в часі терпких докорів на адресу краєвого студентства, не могли не вплинути додатно на всіх делегатів Зїзду. Наслідком цього Зїзд почав працювати цілком іншим темпом як в попередніх, роках і приймати більш далекойдучі й ріжного характеру резолюції. Стало наявним доказом, що прийшла зворотня точка в діяльності ЦЕСУС-а. Бо коли до того часу краєве студентство полишало існування і діяльність ЦЕСУС-а та необхідні для цього матеріальні засоби виключно еміграційному студентству, то на цьому Зїзді воно виступило вже з цілим рядом ухвал, які відносяться безпосередньо до діяльності ЦЕСУС-а так на внутрішньому як і на зовнішньому форумі. Домагання краєвого студентства, щоби ЦЕСУС був перенесений по можності як найскорше на Західні Землі, його рівність відносно наложених обов'язків на членів ЦЕСУС-а були доказом великої активності і організаційного росту краєвого студентства.

Внутрішнє вдоволення, яке помічалось у всіх делегатів еміграційного студентства, як наслідок вияву працездатності краєвого студентства, як початок запевнення розв'язки його бажання перенести ЦЕСУС на рідні землі, передати провід Централі в руки краєвого студентства.

І якраз тому шестий Зїзд ЦЕСУС-а носив інший характер як всі попередні. В його працях і прийнятих резолюціях доказ розуміння положення Української Нації, розуміння своїх завдань і винайдення шляхів, по яких воно йде і йтиме та здобуття засобів для переведення в життя своїх постанов. Певний висказ своєї думки підкріпленої чинами, повний виступ на нашій національній арені, це головні позначки VI. Зїзду ЦЕСУС-а.

VI. Звичайний Зїзд Центрального Союзу Українського Студентства.

(29—31. жовтня 1928., в Празі).

Осідком Шестого Звичайного Зїзду ЦЕСУС-а було призначено Управою м. Подєбради. Одначе ізза певних причин не можна було відбутися там Зїзду, і тому перенесено осідок до Праги. Через зміну осідку не могло відбутися святочне відкриття Зїзду, бо доволі короткий час не давав змоги провести технічне підготування до відкриття. Наслідком цього відбулося 29.Х. о 10. годині рано ділове відкриття Зїзду в домівці ЦЕСУС-а. Після привітання делегатів Зїзду, тов. Орельський зачитав привіти Зїздові від слідуючих установ та організацій: 1) Т-ва Просвіти у Львові, 2) Головної Управи «Рідної Школи» у Львові, 3) Т-ва Прихильників Освіти, у Львові, 4) Видавництва «Червона Калина» у Львові, 5) Редакції «Новий Час» у Львові, 6) Президії УНДО, у Львові, 7) Президента Міжнародної Студенської Конфедерації, 8) Центрального Союзу Англійського Студентства, 9) Української Студенської Громади в Познані, 10) Секції Студентів Високих Торговельних Шкіл у Львові, 11) Секції Студенток при Студенській Громаді у Львові, 12) Команди Українського Уладу Старших Пластунів у Львові, 13) Союзу «Основа» та корпораційних організацій в Данцігу. — На пропозицію тов. Орельського вибрано Мандатну Комісію, яка після провідки мандатів ствердила присутність на Зїзді делегатів від слідуючих організацій:

1. Українська Академічна Громада — Прага,
2. Академічна Громада — Подєбради,
3. Громада Студентів — Подєбради,
4. Каменярі — Пшібрам,
5. Спілка Студентів Українців у Німеччині,
6. Академічне Т-во «Січ» — Відень,
7. Студенська Громада — Варшава,
8. Студенська Громада — Львів,
9. Союз Українських Студентів «Основа» — Данціг,
10. Товариство Українських студентів «Чономоре» — Данціг,
11. Корпораційне Товариство «Галич» — Данціг,
12. Корпораційне Товариство «Зарево» — Данціг,
13. Корпораційне Товариство «Смолоскип» — Данціг.

Присутних делегатів — 18 з 31 мандатами. Інші організації як з краю так й еміграції не могли вислати на Зїзд своїх заступників.

Звіт Мандатної Комісії прийнято до відома та приступлено до дальшої точки денного порядку: обрання президії Зїзду. Головою Зїзду обрано тов. Клименка Григорія, заступниками т.т. Румянцева Максима та Фрищина Василя, секретарями т.т. Селешка Михайла та Охримовича Степана. Голова Зїзду дякуючи в імені президії за вибір, вітає присутних заступників краевого студентства та зазначає, що поновна діяльність краевого студентства і його участь в зїздах ЦЕСУС-а значно підсилила нашу Централю. Ця праця дає надію сподіватися, що ЦЕСУС в скорому часі зможе перенестись на рідні землі.

В наглій справі голоситься до слова делегація Академічної Громади в Подєбрадах і пропонує Зїздові перенестись до Подєбрад і там продовжувати свою працю. Мотиви наглого внесення подає делегація слідуючі: Управа ЦЕСУС-а призначила була осідком Зїзду м. Подєбради. Цьому спротивлякі дійсно стоялиби на перешкодї відбуттю Зїзду в Подєбрадах. Після довшої дискусії над внесенням, в якій забирали голос також члени Управи ЦЕСУС-а прийнято відповідну резолюцію (подається на іншому місці) а Зїзд перейшов до дальшої точки денного порядку: звітів членів Управи ЦЕСУС-а. Треба кілька днів до Зїзду. Цим уможливлено делегатам подавались на письмі натись вже наперед з діяльністю Управи. Устний звіт складає тільки президент ЦЕСУС-а. На цьому Зїзді одначе складали всі члени Управи устно свої звіти а то з тих причин, щоб можна було їм більш детально зупинитись

над своєю діяльністю як також вказувати на всі недостачі, ізза яких не можна було поодиноким референтам вести як слід свою діяльність.

Т о в. О р е л е ц ь к и й у своїому звіті вказує на великі успіхи нашої праці на міжнародньому форумі. Завважає однак, що красве студентство не дало у відповідний час потрібних матеріалів про «номерус клявсус», про переслідування українського студентства адміністраційними властями, про труднощі з ностріфікаціями і т. д., що надзвичайно утруднювало положення нашої делегації на цьогорічному міжнародньому зїзді. Такі ненормальности мусять бути в найблищому часі усунені, бо грозить небезпека, що противна сторона може використати наші заяви непідтверджені жадними матеріалами. Положення Централі в послідньому році значно покрасшало а то через приступлення красвого студентства до співпраці. Однак через брак матеріальних засобів а також через брак товаришів до праці в ЦЕСУС-і весь тягар її спочивав на двох особах. Прийшов час, коли красве студентство мусить нести поміч Централі. Від самого початку її засновання дуже часто користалось красве студентство матеріальною помічю ЦЕСУС-а, однак через велике убуття еміграційного студентства, матеріальні засоби ЦЕСУС-а упали до прямо смішної суми гроша, яка не дає можности розвинути як слід працю Централі. Це відбивається не тільки на внутрішній праці, але й також на зовнішній, де Управа ЦЕСУС-а є дуже часто змушена звертатися до старшого громадянства а зокрема до Обеднання в Америці з проханням допомогти їй матеріально. Фактом неспорним є, що діяльність наша на міжнародньому форумі розвивається успішно і вимагає, щораз то більших видатків, а це мусить зрозуміти все українське студентство обеднане в ЦЕСУС-і. Доказом нашої праці на міжнародньому форумі може послужити те, що в найблищих днях має приїхати до Праги секретар СІЕ місс. Гермес, щоб докладно обговорити справу висилки українського академічного хору до Західної Європи.

Т о в. Б о й к і в. Зупиняється докладніше над внутрішню діяльність ЦЕСУС-а. Констатує, що діяльність відділів поодиноких організацій значно підупала; що ЦЕСУС мусить бути ініціатором всіх починів, які навіть дуже мляво проводяться в життя місцевими організаціями. Це можна би до певної міри оправдити серед еміграційного студентства, кількість якого постійно меншас, однак ніяк не можна оправдати такого явища серед красвого студентства. Красве студентство має таку гарну і цінну традицію діяльности й боротьби попередних наших товаришів а помимо цього воно майже не рухасться, майже нічого не робить. Дуже бажаним є, щоб краєві заступники поінформували докладно делегатів, чим саме цікавиться теперішнє красво студентство. Ми не чуємо, щоб воно домагалось своїх високих шкіл, не бачимо чинів, які свідчилиб про молодецьку завзятість, про бажання двигнути Українську Націю на найвищій щабель народів світу. Все попереднє перечеркується, все починається знового, однак завжди на початку вже кінчається. Наша Централь проіснувала вже 7 років, що безперечно є великим здобутком українського студентства. За той час вона встигла не тільки обеднати велику частину українського студентства і обороняти його перед нападами всіх ворожих таборів, але й вона здобула належне місце українському студентові на міжнародньому форумі. А чи не в краю виринула була думка заснувати красву Централю? Це є доказом тільки того, що в нас думають категоріями примітивізму, боцїмто від тої чи іншої генерації починається як не повстання, то в кожному випадкові вже започаткування розвитку української нації. Через це ми не можемо розвинути як слід свої діяльности через поступенне продовжування вже начатої праці, через це ми завжди є в початках кожного почину, щораз то більші відчуваємо недостачі, відчуваємо брак всяких засобів для нашої праці. Не інакше воно є і на інших ділянках, в інших організаціях. Але ми говоримо тут тільки про студенські організації і бездіяльність чи малодіяльність інших організацій не може ніколи служити для нас приміром. Дуже добре розуміємо сучасне положення українського народу, але цього замало, щоб те положення змінити. Українське студентство мусить виявити максимум активности, якщо воно хоче дійсно причинитись до змінення сучасних наших обставин. Впершу чергу це відноситься до красвого студентства. Воно мусить себе як слід зорганізувати, мусить витворити організаційну карність, мусить

заставити кожного студента до праці. Мусить плекати ідеали і їх кожен-денною працею реалізувати. Студенство мусить пориватися до великих народ-них чинів, воно мусить в таких випадках бути завжди на першому місці. Такими були і так всі завдання розуміли ті товариші, які сьогодні опуска-ють наші ряди і так повинні розуміти ті, що заповняють проріджені студен-ські лави

В дальшому тов. Бойків переповідає про членські вкладки, які в по-слідньому році правильно поступали тільки від Громад в Подєбрадах та Громади у Варшаві. Така ненормальність надто утруднювала працю Управи ЦЕСУС-а. Завданням економічної комісії Зізд буде перш всього встано-вити, який податок можуть поодинокі організації платити, їх до точного плачення податку зобовязати та надати як найдальше йдучі директиви майбутній Управі ЦЕСУС-а щодо притягування до відповідальности за неточне плачення оподаткування.

Через передчасний відхід з Управи голови культурно-суспільного відділу здає звіт тов. Бойків, який зазначає, що положення Студенського Вісника значно поліпшилось і що через вступлення краєвих організацій до ЦЕСУС-а є надія, що Студенський Вісник зможе від нового року вихо-дити кожного місяця. Це булоб навіть дуже потрібним, щоб студенство мало добрий свій журнал, щоб воно могло при допомозі свого органу вести більш успішно свою працю. Докладніші інформації про майбутнє Студенсь-кого Вісника обіцяє тов. Бойків подати культурно-суспільній комісії Зізд.

Тов. Др. Нижанківський здає звіт як голова Ревізійної Комісії ЦЕСУС-а. Підчеркує, що діяльність Управи ЦЕСУС-а в последньому році проводилась серед надзвичайно тяжких обставин а головно матері-яльних. Всеж праця, яка велася двома членами Управи, була значно вели-кою і заслуговує вповні на признання і подяку тим товаришам, що серед таких обставин вели дальше працю ЦЕСУС-а. Щож до плачення оподаткування поодинокими організаціями, то така система неплачення оподаткування згл. ухилювання від нього ріжними проханьями мусить бути в найбли-щій каденції цілковито усунена, якщо ЦЕСУС має дійсно вести свою працю в межах статуту та згідно з потребами українського студентства і його Цен-тралі. Касові книги знайдено в порядку, всі позиції занесені до касових книг і маються на них прилоги. Ставить внесення на уділення абсолюторії уступаючій Управі та просить Зізд висловити Управі свою подяку за корисну працю в последній каденції.

Після цього подавали свої звіти поодинокі організації заступлені на Зізді. Звіти ці будуть поступово друковані на сторінках Студенського Вісника, щоб в такий спосіб зазнайти студенський загаль в діяльністю поодиноких організацій.

Внесення Ревізійної Комісії прийнято одностайно та приступлено до праці в комісіях а то в: організаційній, економічній, культурно-суспільній і міжнародних зносин.

Праця комісії тривала до полудня 31.Х. Після полудня приступлено до відчитування та ухвалювання резолюцій. В томуж часі обрано комісію матку, якої завданням було зложити нову Управу ЦЕСУС-а та запропону-вати її вибір Зіздові. По довгих нарадах комісії матки заявив тов. Романюк як голова комісії, що він зрікається свого головства в комісії і просить обрати нового голову. В слід за цим уступає голова Зізд. На голову Зізд обрано тов. Фрищина Василя а на голову комісії матки тов. Вітошин-ського Юрія.

Наради комісії матки затяглись до пізних годин вечера. Запропоно-вані нею члени нової Управи дають на запит звернений до них головою Зізд свою згоду на вибір до Управи ЦЕСУС-а.

Тов. Романюк заявляє в імені 4. делегатів Академічної Гро-мади в Подєбрадах, що вони будуть брати участь в голосуванні над выбо-ром президента; над виборами інших членів Управи вони не беруть участі. Після цього приступлено до голосування і обрано нову Управу ЦЕСУС-а в такому складі:

президент ЦЕСУС-а і голова відділу міжнародних зносин — тов. Орелєцький Василь,
віцепрезидент і голова економічного відділу — тов. Равич Дмитро,

голова Загального Секретаріату і член президії ЦЕСУС-а — тов. Забавський Володимир.

голова культурно-суспільного відділу — тов. Бойків Олекса,
заступник голови відділу міжнародних зносин — тов. Кравців Богдан,
заступник голови економічного відділу — тов. Демкович-Добрянський

Михайло,

заступник голови Загального Секретаріату — тов. В. Киричон.

Ревізійна Комісія: т.т. Шабельський Ян, Румянців Максим, Нивкевич Микола.

Мировий суд: т.т. Коваленко Василь, Фрищин Василь, Нижанківський Богдан, Макаренко Петро, Вигнавський Петро.

В 22. годині 31. X. закінчено VI. Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а.

Резолюції

VI. Звичайного Зїзду ЦЕСУС-а, що відбувся у днях 29. — 31. XI. 1928. у Празі.

А. Організаційні справи.

I.

З оживленням діяльності краєвого студентства, як також беручи під увагу постійне бажання українського студентства, щоби ЦЕСУС перебував на українських Землях, VI. Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а постановляє слідуюче:

1. Доручає краєвому студентству, а зокрема Студенській Громаді у Львові, створити також Експозитуру ЦЕСУС-а, склад якої мають творити відпоручники слідуючих львівських організацій: а) Студенська Громада, б) Медична Громада, в) Т-во «Основа», Т-во Студентів Високих Торговельних Шкіл, Т-во «Ватра». Членом Експозитури можуть бути лише члени ЦЕСУС-а.

2. Створеній Експозитурі доручається повести підготовчу працю для затвердження статуту ЦЕСУС-а адміністраційними властями, як також створити на місці сприяючі обставини того роду, щоби після перенесення ЦЕСУС-а до краю, він мав змогу розпочати свою нормальну працю.

3. Обовязком Експозитури, як орґану підчиненого Управі ЦЕСУС-а, є стояти в постійному звязку з Управою ЦЕСУС-а та належно інформувати її про хід підготовчої праці.

4. а) Доручається краєвій Експозитурі в порозумінню з представниками студенських організацій встановити членство в ЦЕСУС-і льокальних, повітових студенських організацій та корпорацій. Корпоративні організації можуть бути дійсними членами лише тоді, коли на даному терені нема суто професійної студенської організації, б) в порозумінню з Т-ом Прихильників Освіти встановити ведення збіркових акцій для матеріального забезпечення студентства.

5. Рівнож доручається Експозитурі змагати шляхом пропаґанди до того, щоби по можности в найближчому часі всі краєві організації стали членами ЦЕСУС-а.

II.

До часу покінчення підготовчої праці для зміни місця осідку ЦЕСУС-а. Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а постановляє слідуюче:

1. Осідком ЦЕСУС-а остає надалі місто Прага.

2. Встановляється наступний склад Управи ЦЕСУС-а:

а) президент, вінже референт Міжнародних Зносин і начальний редактор Студенського Вісника,

б) Віцепрезидент, вінже економічний референт,

в) Секретар,

г) чотири члени Управи, на яких покладається слідуючі обовязки:

- 1) культурно-суспільного референта, 2) заступника референта міжнародних зносин, 3) заступника економічного референта, 4) заступника секретаря.

3. Після закінчення підготовчої праці для перенесення ЦЕСУС-а до краю, доручається Управі скликати протягом найближчого місяця надзвичайний Зізд ЦЕСУС-а до Праги, який розрішить справу технічного перенесення ЦЕСУС-а до краю.

III.

6. Звичайний Зізд ЦЕСУС-а вітає новопринятих дійсних членів: 1) Студенську Громаду у Львові, 2) Союз Українських Студентів «Основа» в Данцігу, 3) Академічну Корпорацію «Смолоскип» у Данцігу.

IV.

1. VI. Звичайний Зізд ЦЕСУС-а звертається зі закликом до всього українського студентства, щоби воно по осідках високих шкіл змагало до об'єднання себе в одній професійній студенській організації, а тим самим уникало творення малих станових організацій (напр. Данціг).

2. Коли в місці осідку організації, що є вже членом ЦЕСУС-а, твориться нова студенська організація, то вона мусить виказатися для вступу до ЦЕСУС-а скількістю 20 членів.

3. Звичайний Зізд ЦЕСУС-а визнає в організаційних справах статутарні організації вільного місту Данцігу самостійною одиницею беручи на увагу попередню практику цих організацій.

4. VI. Звичайний Зізд ЦЕСУС-а доручає Управі перевести на терені Німеччини та Данцігу як найточнішу контролю чинних членів ЦЕСУС-а (фізичних осіб), бо зайшли випадки, що поодинокі студенти належать рівночасно до кількох професійних студенських організацій, що є дійсними членами ЦЕСУС-а.

Б. Економічні справи.

1. Виходячи з мінімальних потреб ЦЕСУС-а за минулу каденцію а рівнож беручи під увагу тяжкий матеріальний стан окремих організацій ЦЕСУС-а й специфічні умови в різних країнах, Економічна Комісія пропонує Зіздові розподілити розмір членських вкладок у наступний спосіб:

1. Ч.С.Р. а) стипендіяти ..... к.ч. 2.—
б) нестипендіяти ..... к.ч. 1.—
2. Німеччина ..... к.ч. 2.—
3. Прочі краї ..... к.ч. 1.—

Висоту членських вкладок для Америки не устанавляється.

Делегати всіх організацій зобов'язалися виконати обов'язки покладені на них Економічною Комісією.

2. Для забезпечення працездатности ЦЕСУС-а окремі організації перебирають на себе відповідальність за виконання взятих матеріальних обов'язків супроти централі.

3. Що два місяці Економічна референтура ЦЕСУС-а надсилає поодиноким студенським організаціям обіжники з зазначенням числа об'єднаних в ЦЕСУС-і організацій, числа членів в них та суми внесених вкладок. Час від часу подібні комунікати будеться публікувати в Студенському Віснику.

4. Окремі організації періодично надсилають ЦЕСУС-ові звіти про кількісний та мастковий стан своїх членів із зазначенням грошових поступлень від них для ЦЕСУС-а.

5. Управа ЦЕСУС-а та організації на місцях мусять прикласти всіх зусиль для поширення свого авторитету серед шкільних та урядових інституцій для захисту інтересів студентства, яке об'єднане в Централі, та зловести міцної позиції перед згаданими інституціями притягнути до студенських організацій товаришів, що перебувають поза ними.

6. Кошти для участі українського студентства в Міжнародних Студенських Конференціях, Зіздах тощо, здобуває Управа ЦЕСУС-а спільно з

Ревізійною Комісією шляхом однорозового оподаткування своїх членів та збірками.

7. Студенський Вісник зменшити в ціні коштом його розповсюдження між членами ЦЕСУС-а.

8. Орієнтаційний кошторис на слідуєчу каденцію складе Управа ЦЕСУС-а спільно з Ревізійною Комісією, керуючись видатками та потребами ЦЕСУС-а.

В. Міжнародні зносини.

Зазнайомившись з постановами V. Зізду ЦЕСУС-а, справами винесеними головою відділу Міжнародних Зносин та з діяльністю В. М. З. за минулу каденцію, VI. Звичайний Зізд ЦЕСУС-а прийняв слідуєчу резолюцію:

1. Акція на міжнародньому форумі була ведена успішно й Відділові М. З. поручається й надалі вести в таким самим напрямі. Не дивлячися на те, що на міжнародньому форумі виступали організації й поодинокі особи, які формально не підпорядковані ЦЕСУС-ові, директиви В.М.З. ЦЕСУС-а були завсігди додержані. І на дальше закликається:

а) всі українські студенські організації при висиланні делегатів на міжнародні зізди усталювати директиви та склад делегацій спільно з Управою ЦЕСУС-а,

б) поодиноких студентів, що працюють серед чужинців, координувати свою працю з Відділом М.З.,

2. Тому, що участь українського студентства в делегаціях на міжнародні зізди була всетаки досі невисіраюча, Зізд постановляє:

а) звернути увагу на притягнення до праці молодого студентства;

б) доручити поодиноким студенським організаціям невідклично організувати курси чужих мов, так дуже потрібних для студенської міжнародньої акції;

в) поширювати зацікавлення міжнародньою акцією між молодшим студентством а головно між студентством в краю та в Америці;

г) склад делегації затверджує Управа ЦЕСУС-а на внесення Відділу Міжнародних Зносин;

г) поодинокі організації, які висилають делегатів, повинні звернути увагу, щоби на делегатів вибирати діяльних студентів молодших річників; за їхню поведінку вповні відповідають організації перед Управою ЦЕСУС-а.

3. Заздалегідь приготувитися до як найдіяльнішої участі в Конгресі Міжнародньої Студенської Конфедерації, що відбувається в Будапешті 1929. року.

4. Для активної праці в поширенім зізді Міжнародньої Студенської Помочі в одній з місцевостей Австрії, поробити належні підготовання в порозумінні з Т-вом «Січ» у Відні. На Зізді поробити заходи для одержання можливої матеріальної допомоги для студентів недопомогівців.

5. Продовжувати й надальше співпрацю з Українським Академічним Т-вом Ліги Націй.

6. Зогляду на це, що Міжнародня Студенська Конференція запропонувала Управі ЦЕСУС-а вислати український студенський хор до Західної Європи, доручається В.М.З. зайятися ревно дею справою, передавши її технічне виконання відповідним місцевим організаціям.

7. Підчеркуючи величезне значіння спорту в нашій міжнародній акції, взивається всі студенські організації, головно краєві, підготовити відповідні сили, які моглиби взяти участь в міжнародній студенській олімпіяді в Брюсселі 1930. р.

8. Тому, що референтури міжнародних зносин не виправдали себе як слід в минулій каденції, доручається поодиноким студенським організаціям в порозумінні з В.М.З. в міру потреби творити місцеві референтури, які проводитимуть працю між чужинцями на місцях згідно з директивами В.М.З.

9. За прикладом попередних років створити фонд для ведення міжнародньої акції шляхом оподаткування студентства й збірок серед українського громадянства.

10. Для скріплення міжнародної акції користуватися гостинністю чужинецькою та українською, так студенською, як і нестуденською преси для вміщення інформативних статей. Протягом року видавати й на будуче бюлетени на чужих мовах а для міжнародних візів спеціальні видання.

11. Приймаючи на увагу, що загал студентства тих держав, в склад яких тимчасово входять Українські Землі, бере активну участь в переслідуванні українського студентства з боку пануючих влад адміністраційних та політичних, спричиняючися до погіршення й без того вже тяжкого положення тогож студентства, доручається так Відділові М.З., як і цілій Управі ЦЕСУС-а виявити активно своє негативне відношення до цього. Відповідним шляхом здійснення цієї постанови З'їзд вважає так діяльність в напрямі здійснення повищої точки, як й інше використання конкретних матеріалів на міжнародному форумі. Для уможливлення цієї акції З'їзд звертається за спеціальною помічю до краєвих студенських організацій.

12. Звертається увагу Відділу М.З на заініціювання й по можливості утворення товариств прихильників студентства зпоміж старших громадян, які малиби помагати ЦЕСУС-ові в його акції міжнародній.

13. Відділ М.З. має стояти в технічній діяльності на засадах централізації кировництва та на засадах децентралізації виконання.

14. За переведення цих ухвал відповідає Управа ЦЕСУС-а.

15. З'їзд висловлює щиру подяку всім особам і установам, котрі протягом минулої каденції причинилися до успішного ведення міжнародної акції ЦЕСУС-а й сподівається, що в майбутньому ширші кола українського громадянства ще енергійніше допоможуть дальшим працям В. М. З.

Г. Культурно-суспільні справи.

1. VI. Звичайний З'їзд ЦЕСУС-а вважає явище, що сім мільонів українського населення під Польщею, не має своїх власних високих шкіл, за крайно ненормальне й взиває українське студентство на кожному кроці рішучо домогатися своїх Високих Шкіл а не вдовольнитися ласкою польських Високих Шкіл у справі запису.

2. VI. Звичайний З'їзд ЦЕСУС-а у вимоги теперішнього моменту, що торкається походу окупантських властей на наше шкільництво, рішає підприємляти як найширші кроки на міжнародному форумі в цілі узискання попертя державних і недержавних нагород в обороні нашої школи й культури.

3. VI. Звичайний З'їзд ЦЕСУС-а зогляду на скріплення рядів і імпонуючий зріст студенської молоді, вважає за конечне й нагле видвигнення на міжнароднім форумі справи українських високих і середних шкіл на Західних Землях України; вплинути ріжними способами на польський уряд, щоби він дотримав своїх зобовязань відносно українського шкільництва, які то зобовязання підписав згаданий уряд на договорі в Парижі дня 14. березня 1923. р.

4. VI. Звичайний З'їзд ЦЕСУС-а закликє українське студентство до рішучої й послідовної боротьби проти фактичного «нумеруса клявзус-а», який існує на польських високих школах відносно студентів національних меншостей взагалі й зокрема відносно української молоді, та взиває наше студентство до надіслання всіх матеріалів у тій справі до нашої Централі.

5. VI. З. З'їзд ЦЕСУС-а взиває краєві студенські організації та поодиноких їх членів до збирання матеріалів і документів, які докладно висвітлювалиб справу переслідування польською владою українського студентства; матеріяли такі повинно надсилатися до ЦЕСУС-а, а по їх скомплетуванню видати осібною збіркою.

II.

Заслухавши інформації з приводу ліквідації Української Господарської Академії в Подєбрадах (ЧСР) й приймаючи на увагу величезне значіння першої української високої технічної школи для цілого Українського Народу та конечність її збереження, VI Звичайний З'їзд ЦЕСУС-а постановляє:

1. Доручити Управі ЦЕСУС-а в справі Академії негайно звернутися іменем З'їзду до українського громадянства в краю та на еміграції зі закликом до організації відповідної помочі.

2. Зобов'язати студенські організації на місцях ужити всіх заходів та напружити всі свої сили для збереження своєї школи; вони від себе повинні теж негайно звернутися до українського місцевого громадянства, закликаючи його до найширшої акції в цьому напрямку шляхом улаштування віч і. т. п.

3. В імені організованого студентства звернутися до професорського складу Української Господарської Академії зі закликом до кінця залишитися на своїх постах, проводячи свою корисну й потрібну, академічну працю й на далі а професорів, що перебувають на відпустках, просити перервати їх в цю небезпечну для школи хвилину й негайно повернути до Академії.

4. Звернутися в імені Зїзду зі спеціальними меморандумами до представників найвищої влади Чс.Р., як до чинників, що рішають справу ліквідації Академії й а) відзначити величезну роль й заслуги Чс. Р. в справі створення Укр. Високих Шкіл на еміграції взагалі, скласти подяку за дотеперішнє опікування так українським емігрантським студентством, як і справою українського шкільництва на еміграції; б) з'ясувати значіння Академії як першої одинокої вільної укр. технічної школи й наукової установи; в) конечність її збереження й надалі зогляду на становище укр. шкільництва на Укр. Землях та й на загальне величезне значіння Академії, як національного огнища для справи відродження цілого Українського Народу; г) просити не відмовити в дальшій гостинності й допоміжності Укр. Господарській Академії аж до часу її перенесення на Рідну Землю.

5. Остаточне укладення тексту меморандумів на засадах указ. в п. 4. доручити спеціальній колегії в складі голови ЦЕСУС-а й 2. представників подебрядських Громад.

6. Постанову про складення й предложення меморандумів перевести в життя на протязі найближчих 10. днів, а саме до 10. XI. 1928. р.

8. Відповідальність за виконання повищих постанов покладається на Управу ЦЕСУС-а.

III.

VI. Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а вважаючи конечним створити пресовий фонд ЦЕСУС-а в цілі видавання Студенського Вісника та поширення студенської літератури на своїй й чужих мовах, щоби ширші кола свого та чужого громадянства познайомити з нашими національними та культурними ідеями й студенськими інтересами, рішає:

1. Кожна студенська громада зорганізована в ЦЕСУС-і є зобов'язана до пренумерати такої скількості Студ. Вісника, скільки членів в собі об'єднує;

2. Доручається всім студенським громадам збирати добровільні датки серед студенських і нестуденських кругів на пресовий фонд ЦЕСУС-а;

3. Закликається всьо студентство ЦЕСУС-а до обміни думками на сторінках Студенського Вісника;

4. VI. Звичайний Зїзд взиває рівнож незорганізоване в ЦЕСУС-і укр. студентство до культурної співпраці на сторінках Студенського Вісника.

IV.

Різне.

1. VI. Зв. Зїзд ЦЕСУС-а взиває поодинокі громади до закладання культурно-освітньої комісії або референтури на місцях, яких завданням булоби тримати як найтісніший зв'язок з Редакційною Колегією ЦЕСУС-а та з культурно-суспільним референтом;

2. VI. Зв. Зїзд ЦЕСУС-а підкреслює вагу фізичного виховання для Українського Народу й взиває до інтензивного ширення спортивного руху серед українського студентства.

V.

Шестий Звичайний Зїзд ЦЕСУС-а висловлює своє признання й подяку п. сенаторові Валодимирові Децикевичові за його повну посвяту працю для матеріального забезпечення українського студентства на становищі Голови Т-ва Прихильників Освіти у Львові.

Прага, дня 31. жовтня 1928. р.

Комунікат

Управи ЦЕСУС-а ч. 1.

Прага, дня 20.XI.1928.

Управа ЦЕСУС-а складає щиру подяку всім організаціям і поодиноким особам, які переслали свої привіти й побажання VI. Зїздові ЦЕСУС-а.

I. Організаційні справи.

1. На VI. Звичайному Зїзді Цесус-а, що відбувся в днях 29.—31.X. 1929. у Празі, була обрана нова Управа ЦЕСУС-а в слїдуючому складі: президент і референт Відділу Міжнародних Зносин — тов. Василь Орелецький, абс. філософії; віцепрезидент і референт економічний — тов. Дмитро Равич, студ. техніки; секретар — тов. Володимир Забавський, студ. природознавства; референт Культурно-суспільного Відділу — тов. Олекса Бойків, студ. техніки.

Всі члени Управи приступили до виконання своїх обовязків.

Розподіл відділів ЦЕСУС-а остається той самий, а це:

- I. Президія й секретаріят.
  - II. Економічна референтура,
  - III. Культурно-суспільний Відділ і Редакційна Котегія Студенського Вісника,
  - IV. Міжнародній Відділ.
2. Приняття нових членів.

На Засіданню Управи ЦЕСУС-а дня 17.XI.1928. прийнято в звичайні члени ЦЕСУС-а слїдуючі організації: Українську Студенську Громаду в Кракові (700 членів); Т-во «Медичну Громаду» у Львові (100 членів); Т-во Студентів Медичної Ветеринарії «Ватра» у Львові (57 членів); Секцію Студентів Високих Торговельних Шкіл Союзу Українських Купців у Львові (49 членів) прийнято умовно.

II. Економічні справи.

Події, що мали місце на Західних Землях України в перших днях листопаду 1928. року були ріжно нотовані чужиною пресою. Бажаючи з нашого боку докладно поінформувати чужину про ті події, Управа ЦЕСУС-а рішила видати меморіял до культурного світу в чотирох мовах. Для доповнення меморіялу мають бути долучені світлини з тих подій. Все це є звязане з великими грошовими видатками, якими на сьогодні Управа ЦЕСУС-а не розпоряджає. Щоби однак здійснити бажання й наш обовязок, постановила Управа ЦЕСУС-а на своїому Засіданні дня 17. с. м. наложити на всіх членів ЦЕСУС-а (фізичні особи) одноразовий податок у висоті 10 к.ч. Всі організації мають негайно розпочати збірку оподаткування беручи під увагу те число членів, яке вони подавали на VI. Звичайному Зїзді ЦЕСУС-а. Зібрані гроші слїд як найскорше пересилати до ЦЕСУС-а щоб уможливити скоршу працю над виданням меморіялу.

Організації, які такого оподаткування не зложуть, будуть подані до загального відома українського студентства на сторінках Студенського Вісника. Заграницні організації платять відповідний еквівалент.

Нас повідомила Громада Студентів в Подєбрадах, що вона вже таке оподаткування проводить серед своїх членів.

III. Культурно-суспільні справи.

VI.

Згідно з прийнятими резолюціями VI. Звичайного Зїзду ЦЕСУС-а, які змінюють дотеперішню діяльність видавництва Студенського Вісника, буде культурно-суспільним референтом випущений в найближчих днях об'їзник, в котрому буде призначений розподіл змісту Студ. Вісника, плян праці видавництва в найближчому році та висота оплати Студенського Вісника для членів ЦЕСУС-а.

IV. Міжнародні справи.

1. Згідно з VIII. резолюцією Комісії Міжнародних Зносин доручається організаціям на місці творити місцеві референтури міжнародних зносин та вступити в тій справі в контакт з відділом міжнародних зносин ЦЕСУС-а.

2. Італійська студенська центральна задумує видати інформаційну книжку про економічну акцію (створення самопомогових організацій — як кооперативи, студенські харчівні й т. п.) студентства світа й звертається в тій справі до Управи ЦЕСУС-а.

Проситься отже організації — членів Цесус-а — щоби надсилали Управі як найскорше відповідні дані.

3. Проситься тих товаришів, які перебрали від Управи ЦЕСУС-а відзнаки Міжнародної Студенської Конфедерації для розпродажі їх на місцях — надіслати справоздання з розпродажі та повернути Управі ЦЕСУС а належитість за розпродані відзнаки. То само відноситься до виставлених легітимацій СІЕ.

За Управу ЦЕСУС-а:

Василь Орелецький в. р.
президент.

Володимир Забавський в. р.
секретар.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНСТВА.

Конференція львівських українських студенських організацій.

Конференція уповноважених представників львівських студенських організацій, Т-ва «Студенська Громада», Т-ва «Основа», «Медичної Громади», Т-ва «Ватра», «Студенської Секції» Союзу Українських Купців та «Секції Студенток» і Т-ва Прихильників Освіти у Львові з дня 18. жовтня 1928, признаючи великі заслуги Центрального Союзу Українського Студентства не лише для загалу українського студентства, як першого його дійсного організатора, але й для цілої української нації,

1. стверджує рішуче konieczність дальшого існування ЦЕСУС-а;
2. вважає необхідним перенесення ЦЕСУС-а з еміграції до краю;
3. взиває все українське студентство піддержати всіми силами, так морально як й матеріально свою Централью;
4. взиває всі українські студенські організації в Польщі, які ще не є членами ЦЕСУС-а, вступити до ЦЕСУС-а в як найкоротшому часі;
5. взиває всі українські студенські організації в Польщі до одноразової значнішої субвенції для ЦЕСУС-а;
6. вважає недоцільним дальші заходи над створенням другої Централі, Українського Студенського Союзу.

*

Загальні Збори Української Студенської Громади у Кракові.

В неділю дня 18. листопаду 1928 відбулися V. Звичайні Загальні Збори Т-ва Українська Студенська Громада у Кракові. Предсідником Зборів вибрано було тов. Решетила. Найважнішою точкою дня, довкола котрої зосереджувалася увага присутніх, був звіт з діяльності, що його здавав голова Громади тов. Гайдукевич. Над звітами уступаючих органів розвинулася була широка дискусія. Діяльність уступаючого Виділу проявлялася в трьох напрямках: 1) самопомоговім, 2) культурно-освітнім і 3) адміністраційно-організаційним. На протязі адміністраційного року уділено 179 позичок коротко й довгоречинцевих. В пляні праці приміювано концентрацію а в виконуванні диференціяцію. До цього була вповні спроможність при існуванні 12. секцій. На протязі року улаштовувано традиційний концерт в честь Т. Шевченка, академії, святочні сходи, курси, відчити, прогульки, живу часопись, при кооперативній секції створено крамницю; при Товаристві є чинний хор і бібліотека.

Живим гомоном відбилися тут недавно-минулі події, що мали місце

у Львові і в цілїм краю. На це і на нищення здобутків української культури відповіли Загальні Збори рішучим протестом і зазивом до українського народу, а зокрема до академічної молоді до позитивної і скоординованої праці і боротьби за крашу долю.

Відносно ЦЕСУС-а ухвалено таку резолюцію: Загальні Збори У.С.Г. в Кракові, беручи під увагу великі заслуги ЦЕСУС-а не лише для загалу українського студентства, як першого його дійсного організатора, але й для цілої Української Нації, стверджують рішучо конечність дальшого його існування і вважають необхідним перенесення його з еміграції до краю.

До Виділу на слїдуючий адміністраційний рік увійшли слїдуючі члени Громади: Ол. Гайдукевич — голова, Е. Жизневський — м. голова, А. Орловський — секретар, Нечай, Гук, Лисівна, Боднарчук, Королук, Мохнацький — як виділові.

До Ревізійної Комісії обрано: Носковська, Кобільник, Жуковський.
До Суду Чести. Гуцал, Руденський, Боринець.

Е. Ж.

Звіт з діяльності У. А. Т-ва «Січ» у Відні за адм. р. 1927—28 виголошений делегатом Січі т. Ю. Вітошинським на VI. Звич. Зїзді ЦЕСУС-а дня 30. X. 1928.

Як інакше не могло бути — рік 1927-28 стояв виключно під знаком 60-ліття нашого Т-ва. До Ювілейної праці прикладав свої руки кожний Січовик — і той, котрий брав активну участь у всесвітній війні та в листопадовім зриві як також і той, котрий задля своєї молодости не міг ще досі зложити свою криваву жертву на вівтарі укр. народу. Їх всіх наповняла любов до Січі — до цього найстаршого статутного укр. Товариства — і ніхто не цурався праці. Навіть найбільш байдужі, які роками не заходили на Січ — і такі між нами були — горнулися зі запалом коло свого Товариства і старалися, хто чим міг, прикрасити 60-роковини У. А. Т-ва «Січ» у Відні.

Наколи в той спосіб представляється Ювілейна праця у нутрі нашого Т-ва то на зовні стрїнули ми лишень рідко зрозуміння а у самім Відні, в деяких кругах нашого громадянства, неприхильність да навіть ворогування. Таки через інтриги своїх людей, яким самостійність і незалежність Січі від їх для тутешньої укр. громади шкідливих впливів не була на руку, довелося нам у цьому році непотрібно витрачувати много енергії. Завдяки праці та зусиллям цілого Січового Товариства вдалося нам остаточно побороти всі зовнішні перепони а деструктивну працю тих осіб у нутрі нашого Т-ва в самих початках зліквідувати, так що Січ стоїть тепер, як ще ніколи досі одноцільно, зєднана, що додатно відбилося вже на Ювілейній праці та дає її спромогу займати рішаючий голос у всіх національних справах на віденському ґрунті.

Під кінець адм. року 1927-28 числить Товариство 39 звичайних членів — в тім числі 10 студенток та 24 надзвич. членів. Протягом року убуло 17 звич. членів, себто більше як 30%, беручи за норм попередний адм. рік. З цього числа укінчило свої студії 11 членів Т-ва. В тім році числило Т-во «Січ» 4 секції, а саме: Укр. Студ. Самопоміч — членом якої є кожний Січовик — котра на спілку з «Deutsche Hochschulkammer» зглядно з її економічним відділом «Deutsches Wirtschaftsamt» провадить на віденському університеті усі студ. робітні, далі «Гурток медиків» (15 членів), кружок укр. студ. на високій зем. та лісничій школі «Земля» (10 членів) та «Гурток Студенток» (10 членів). Крім того існує від цього року знова при Т-ві мішаний та мужеський хор, доповнений силами зпоза Січі, як також балет укр. національних танків.

Ювілейну Управу обрано 26-XI.1927 р. Головою цієї мав честь бути я — аж до 17. травня 1928 р. Уже по закінченню Ювілейної праці — з огляду на студії — був я змушений зреґінувати. Головою обрано відтак тов. Мих. Муринюка а головство у Ювілейному Комітеті, який був заснований Управою дня 17. грудня 1927 р. перебрав по мені проф. др. Остап Грицай. До VI. Звич. Зїзду ЦЕСУС-а не наступили в управі Т-ва та в Юв. Комітеті інші зміни.

Екзекутивною Ювілейного Комітету, на котрій спочивала вся технічна робота для підготовки самого Ювілею, як також всіх інших Ювілейних вистав, була президія Січи себто крім мене як голови Ювіл. Управи, місто-голова т. Ярослав Іванусів — в характері секретаря Юв. Ком. та секретар Січи т. Володимир Янда як заст. секр. Юв. Ком.

Праці було багато. Самих письм друків вийшло з Товариства поперх 1.200, зглядно 210 чисел переписки а увійшло кругло 190 чисел.

З устроєних Упрвою свят, вечерів, рефератів ітд. треба згадати:

1. Андріївські Вечерниці, устроєні в домівці Т-ва з власною музикою, укр. нац. танцями та зі складаним буфетом — 13. XII. 1927.

2. Відтак брала Січ дня 8. січня 1928. р. активну участь в устроєнню літературної вечерки в честь Ольги Кобилянської посередно через голову та деяких членів.

3. Далі устроєно Т-вом великі Січові вечерниці дня 12. лютого 1928. р., на яких могла Управа Січи повитати представників майже всіх рас та европ. націй. З огляду на вивидення укр. національних танців власним балетом здобули собі Січові Вечерниці між тутешнім студентством головно між німцями, литовцями та славянами певну славу.

4. Дня 25.-II. с. р. устроїла Січ у литовців відчит на тему «Die Entwicklung der ukrainischen Nationalidee». Відчит тримав історик і звісний укр. філіятелист Іван Турин.

5. Тиждень перед Ювілеєм, а саме дня 18. березня 1928, відбувся на Січи прилюдний відчит визначного укр. діяча проф. др. І. Боберського на тему «Канада та канад. українці». Знаменитий відчит був прикрашений світлинами (102 світлин) з життя нашої канад. еміграції.

6. Дня 25. березня с. р. в день Конституючих Зборів Січи відбули ми наше Торжество — 60-літній Ювілей У.А.Т. Січ у Відні. Тому, що точний та обширний звіт про це свято появився був у майже всіх красвих та заокеанських часописях — думаю, що опис цього свята буде злишний. Вибравши що найкращу та найповажнішу у Відні салю ми старалися — на перекір всяким перепонам, ставленим посторонними людьми — совісно підготувати це кожному Січовикови дороге свято і ми сподіємося, що свято, в якому брали участь найкращі укр. артистичні сили, випало несогірше і що це воно залишить у кожного учасника незатерті сліди. На святі мали ми нагоду повитати представників всіх товариств, з якими Січ піддержує зносини, котрі відтак складали Ювілятці привіти від організацій. Рівнож наспіло багато привітів від ріжних укр. та неукраїнських установ та приватних осіб. При тій нагоді складаю Управі ЦЕСУС-а та делегатам всіх Товариств в імени віденської Січі ще зокрема сердечну подяку за надіслані привіти, за які наше Т-во вже передше письменно дякувало.

7. На закінчення Юв. праці виставили товариші січовики з тут. роб. драматичним гуртком «Сцена» — до якого належать переважно активні та бувші Січовики з нагоди 60-ліття драм. виставу Старицького «Ой не ходи, Грицю та на Вечерниці». Звіт про цю виставу появився також в красвій та заокеанській пресі.

В нутрі Товариства відбулося з нагоди Ініціативних Зборів Січи, які відбулися 9. січня 1868. р., у цім році цього, таки дня, ширше Святочне Засідання Виділу Січи та на передодні Юв. Свята Святочні Загальні Збори, на яких обрано почесним преісідником Вп. п. генерала Зах. Павлюха. По відчитанню повної історії Товариства, (зладив тов. Теодор Марітчак), наступило іменування почесних членів Січи. Блищі дані про ці Збори появилися в красвій пресі з цих днів.

Управа Т-ва вібула в цім році 17 засідань з того 7 надзвич. (усі ще перед Ювілеєм Січи) та скликала одні Ширші Сходи, одні Святочні Заг. Збори а одні Надзв. Заг. Збори.

Згадаю тут іще, що побіч цієї праці досить добре йшла збіркова акція на Юв. Фонд, який має служити на покриття коштів видачі Юв. Збірника. Опріч того призбирано много матеріялу, котрий вистарчивби уже тепер виповнити сторінки скромного Збірника а ще більше є приречено. В імени нашого Т-ва «Січ» а перед усім в імени Юв. Комітету складаю отсим ширю подяку теперішній Управі ЦЕСУС-а за присвячення одного випуску Студ. Вісника майже виключно Січи. З осібна дякую Управі ЦЕСУС-а в імени

Січи за її теплий комунікат, звернений до всіх її членів-організацій перед Ювілеєм Січи.

Про відносини Січи до студ. організацій інших народів у Відні зверну увагу на статтю у Студ. Віснику чч. 4—6 з року 1928, яке число Управа ЦЕСУС-а присвятила Т-ву «Січ» з нагоди його 60-літнього Ювілею.

На прикінці доведеться мені спізнати фінансовий стан Т-ва. Від коли Січ Січею — хіба з винятком часів Терлецького, Драгоманова, Кобринського та передвоєнної доби фінансовий стан Т-ва є, без вигляду на поліпшення у найближчому часі, хронічно лихий. Хотяй товариші накладають попри високу вкладку на себе податки, то Товариство неможе збутися дефіциту. В надії на кращу будучність, Січ надалі стояти буде на стороні українських інтересів в столиці австр. республіки.

Звіт з діяльності С. У. С. «Основа» — Данціг за шкільний рік 1927—28.

Якраз минає рік з того часу, коли українське студентство Данціга по вступленню Т-ва Укр. Студ. Техн. «Чорноморе» — Данціг та Т-ва Укр. Хемиків «Смолоскип» в Данцігу — до нашого Союзу, — обєдналось в одній спільній національній організації. В цей спосіб в межах Союзу найшлися слідувачі студентські організації:

Т-во Укр. Студ. Техн. «Чорноморе»,
Корпорація Укр. Студ. Техн. «Галич»,
Т-во Укр. Студ. Техн. «Зарево»,
Т-во Укр. Студ. Хемії «Смолоскип»,
Т-во Укр. Студ. ім. І. Франка, та окрім цього ще й «вільні» члени, незорганізовані в ніяких тіснійших групах.

Загальна кількість членів Союзу виносила з початком шк. року 60 членів а з кінцем року 71.

Після цього об'єднання на відбутих осінню 27 р. XI. Звичайних Загальних Зборах винесено постанову про поновне вступлення до ЦЕСУС-а. З цього теж часу пішла жвава праця і діяльність нашої Громади зусиллями об'єднаних національних організацій й її членів — особливо ж після відступлення Т-вом «Чорноморе» обширної домівки для нашого користування.

1. Внутрішня діяльність.

Виділ вибраний на зимовий семестр в складі О. Крупський — голова, Ол. Згорлякевич — в. об. голови, заступник, А. Милянч — секретар, Я. Мохнацький — скарбник, а по його уступленню з приводу дипль. іспиту скарбником був т. В. Глова, — В. Яворський, Я. Валюх, Т. Грушкевич — члени Виділу і заступники, — виділ цей відбував свої засідання в часі зимового семестра пересічно що два тижні.

Виділ літнього семестра вибраний XII Загальними Зборами в складі Зен. Кохановський — голова, О. Крупський — містоголова, Р. Галушинський — секретар, Б. Окпиш, А. Озарків — члени Виділу та В. Глова — скарбник як і в попередньому семестрі, він же і скарбник «Рідньої Школи» в Данцігу, — відбував свої засідання в часі семестра що-тижня.

Крім Управи — внутрішнім життям Союзу керували ще такі гурти й установи:

Відчитова Комісія,
Хор — «Сурма»,
Спортовий гурток,
Кооператива і
Кружок «Р. Школи».

Загально — в часі обох цих семестрів відбувано щонеділі перед полуднем в домівці Т-ва «Чорноморе» конвенти-сходини членів, на яких управа подавала до відома біжучі справи та розпорядження, а крім цього з рамени Відчитової Комісії улажувало відчити-реферати, чи прочитувало актуальні статті на теми суспільно-національних та біжучих політ. питань. По відчитках відбувались жваві, іноді й довгі дискусії, або товариська гутірка за часом, який все улажувала — «Кооператива» та при співанках-пробах хору «Сурма».

Також Союз святкував урочисто усі наші національні Свята з відповідними рефератами та іншими виступами і продукціями хору.

Як сказано вище Відчитова Комісія (у складі тт. Р. Базилевича, О. Згорлякевича, А. Федина й інш. кооптованих тт.) мала своїм завданням дати на кожний конвент чи нац. свято якийсь реферат, абож відчитати якусь замітну статтю і перевести дискусію. Зі свого завдання вивязалась вона вповні. У віданню Комісії була бібліотека, яку дало до диспозиції Союзу Т-во «Чорноморе», доповнена ще датками поодиноких тт. нараховувала більш 400 назв. Бібліотекарем увесь час був т. В. Турчик. З часописів Союз одержує: «Діло», «Новий час», Громадський Голос», Харьківські «Вісти», американську «Січ», «Канадійського Фармера» американський «Український Голос», з журналів — «Студенський Вісник», «Студенський Голос», харківські «Науково-Технічний Вісник» і багато інших.

Заходом усіх співучих товаришів та під умілим проводом дипл. інж. М. Букоємського, в складі 26. тт. — хор «Сурма» виступав все на наших національних святах або репрезентативних вечорах. Крім цього в зимовому семестрі ц.-р. (березень) уладив в авлі Вис. Техн. Школи для нім. громадянства — «Вечір Української Пісні» — який стрінувся з дуже великим признанням.

Усе спортове життя Союзу зосереджується у «Спортовому Гурткові», який налічує 34 членів під проводом т. К. Кізюка. Сходина Гуртка відбувались на протязі обох семестрів точно що тижня, де відбувались фахові реферати та виклади а відтак практичні спортові вправи. В літньому семестрі спортовий гурток крім викладів і вправ в домівці відбував ще кожної неділі в ранці прогульки в околиці Данціга.

Заложена спершу при Т-ві «Чорноморе» осінню 1926. року від часу вступлення Т-ва «Чорноморе» до нашого Союзу стає «Кооператива» загальною економічною організацією нашого Союзу на самостійнім статуті, як член Центрального Кооперативного Союзу і Ревізійного Союзу у Львові. Під управою т.т. А. Мілянича, С. Райтарівського, Ю. Воробкевича та В. Турчика, Кооператива розвинула дуже широку діяльність: уладила в ряс. салях і хем. лябораторії три столи продажі рисункових і письменних приборів та дрібного краму, де перепродаються усі українські фабрикати з Галичини: «Чайка», «Будучність», «Еlegant», «Терлецький», «Фортуна Нова» й інш; уладжувано на усіх сходинах і святах буфет. В 1927 році мала Кооператива 1792 гульденів обороту і 122 чистого зиску. В цьому році отворено при Кооперативі ощадно-вкладковий і позичковий відділи. Цьогорічний оборот виносить більш 3000 гульденів (білянсу ще не замкнено).

Постановою Заг. Зборів з осені мин. року про те, що усі члени Союзу на протязі одного року мусять стати членами «Р. Школи», — покликано теж до життя місцевий кружок «Р. Школи» в особах тт. Ол. Згорлякевича, А. Мілянича і скарбника — В. Глову. Кружок уладив на конвентах Союзу два відчити про завдання Р. Школи. Енергійний скарбник успів вже вислати 50 злотих до Головної Управи «Р. Школи» у Львові.

2. Зовнішня діяльність.

Управа заступає Союз у всіх справах на зовні — перед Ректоратом Техніки й іншими властями та взагалі клопотається також про особисті справи членів, про прийняття на техніку, про різні полекші чи підмоги, що разом забирає багато часу. Виконуючи цю працю Секретаріят Союзу одержав в зимовому семестрі 1927-28 від різних осіб, інституцій та установ — 70 писем, відповіджено і вислано — 91, разом полагоджено в зим. сем. 1927-28 р. — 161 писем.

В літньому семестрі 1928 року одержано — 66 писем, вислано і відно-віджено — 70, разом полагоджено — 136 писем.

А за цілий рік полагоджено — 297 писем.

Підставою усеї діяльності була передовсім каса Союзу обороти котрої за останній рік представляються слідує:

Прихід	гульд.
З вкладок.....	271,87
З року 1927.....	20,90
З концерту ч. дохід.....	13,09
Продажа відзнак.....	2,00
Зворот позичок.....	27,00

334,86

Загальний оборот 334,86 гульд.

Розхід	гульд.
Домівка.....	139,00
Адміністрація.....	27,55
Репрезентація.....	64,00
На «Просвіту».....	11,55
На Воєнні могили.....	8,80
На Інвалідів.....	10,62
«Молоде життя».....	1,45
Ноти.....	7,93
Союз хорів.....	2,96
Зворот довгу.....	36,30
Позичка.....	4,50

314,66

Готівка в касі..... 20,20
334,86 гульд.

Крім цього Союз заходом Українського Червоного Хреста у Німеччині одержав як в попередніх роках так ще й цього року через ректорат по 1230 г. як допомогу на оплати незасібним членам. Оплати на Техніці в Данцігу є мабуть найвищими з поміж існуючих, бо лиш на один семестр виносять приблизно 70 амер. доларів.

Союз був репрезентований на різних німецьких офіційальних святах, на святах і улажденнях німецького студентства, як також представник нашого Союзу й голова Ферійної Управи т. Р. Базилевич від імені ЦЕСУС-а брав участь і виступав на зїзді Німецького Студенського Союзу, який ц.-р. відбувся в другій половині липня в Данцігу.

Гостина Укр. Парл. Репрезентації. На лат. Зел. Свята гостина ш Союз у себе членів Української Парляментарної Репрезентації. Знагоди побуту Всеч. о. пралата Л. Куницького заслухано Службу Божу та при участі нашого хору відправлено панахиду за погибших за Україну. Відтак шановних гостей вітали ми спільним обідом, а для зазнайомлення з нашим життям уладжено як звичайно в домівці Т-ва «Чорноморе» святочний конвент, на якому звіт за нашу дотеперішню діяльність подав т. Р. Базилевич. Від шан. гостей вітали н-грумаду п.п. М. Рудницька та д-р Целевич. В шану наших гостей і для зазнайомлення їх з німецьким громадянством уладжено студенську «кнайпу» — вечір, на якій крім Парл. Репрезентації були присутні представники Ректорату, професури, властей, німецького студентства та громадянства. При промовах, виступах н-хору та веселій гутірці цей вечір лишив дуже гарні спомини у всіх.

13. 2. 1928. р. Заходами Товариств «Чорноморе», «Галич», «Зарево» й «Смолоскип» уладжено тут баль, на якому крім місцевих німецьких пань були ще присутні й товаришки-студентки українки з Познаня.

На закінчення літнього семестра н-Союз заходом виценазваних Товариств уладив «Semesterschlusskneipe», на яку запрошено усіх в Данцігу і в околицях Данціга перебуваючих українських літників, для спільного зазнайомлення на веселій студенській вечірці, яку і справді відбуто після усіх традиційних студенських звичаїв, переплітаючи час до часу танцями при власній музиці.

3. Наукові поступи.

Не зважаючи на таку доволі широку громадську діяльність н-Союзу — поступи в науці поодиноких членів і взагалі є дуже добрі. Загально на 118 студентів, які тут записувались в різні часи, але постійно тут студіювали, не переходячи на інші Вис. Школи, — до тепер зложило перший іспит 59, а дипломом вже 27. (Для точнішого ознайомлення з цим питанням подає докладні матеріали журнал «Чорноморе» ч. 3-те на стор. 67—69 в статті «Статистика українського студентства в Данцігу»). На цей новий шк. рік прибуло покищо 5 нових студентів-українців, в цьому 3-х з Волині.

4. Матеріальні засоби.

Дуже невдячна тема для такого дорогого міста як Данціг і його високошкільні оплати (прибл. по 70—75 ам. доларів що семестра від особи). Алеж

усі товариші, що хочуть тут покінчити свої студії на знаменитій техніці підтягаються як можуть, зарібають по фабриках і будовах, іноді переривають студії для роботи і знову студіюють. Взагалі як каса Союзу так і загал студентства не можуть похвалитись навіть низше-середнім забезпеченням. Всеж таки при добрій охоті і волі праця громадська і наукова ідуть з «добрим» поступом.

О. З.—ч.

З ЖИТТЯ ЧУЖИННОГО СТУДЕНТСТВА.

Річний зїзд Міжнародної Студенської Конфедерації (СІЕ) — 1929 р. Черговий зїзд Міжнародної Студенської Конфедерації відбуватиметься в часі 8. до 22. серпня 1929. р. в Будапешті, як це постановлено було в Парижі. Делегати мешкатимуть в студенських домах та готелях. Наради зїзду відбуватимуться в будапештенській політехніці. Підчас зїзду устроює малярське студентство прогульки до Mezö Kövezd, де селяне ще ходять в старій національній ноші та танцюють старі малярські танці, далше до Дибрицину, де в малярській пусті ловять ще диких коней, вкінці до озера Балатон, куди з Будапешту їздять що свят на прогульки.

Майбутня річна конференція Міжнародної Студенської Помочі (ISS). Слідуючу річну конференцію Міжнародної Студенської Помочі призначено на час від 1. до 9. серпня 1929., правдоподібно в Австрії. Не виключено однак, що конференція відбуватиметься в Угорщині, бо в останнім часі висловили керовники цієї організації свої бажання, аби шукати місце для майбутньої конференції в Малярщині, а то тим більше, що дістали на це навіть запрошення від малярської студенської делегації в Шартр, в серпні ц. р.

Англійське студентство й Український Студенський Хор. Як довідуємося, річний зїзд англійського студентства, що відбувався в листопаді ц. р. виніс резолюцію в справі українського студенського хору. По думці цієї резолюції має англійське студентство запросити офіційально український студенський хор до Англії, оскільки будуть усунені всякі технічні перешкоди.

Річний зїзд студенських товариств для співираці з Союзом Народів в Женеві. Дотична центральна організація (F.U.I.) має приблизно 20 членів. Цього року відбувався зїзд при кінці серпня. Поляки були заступлені двома окремими групами: націоналістами та соціалістами. Тому що на цім зїзді занимали в певних справах своє становище твкож й українські представники, про які ми блищих інформацій покищо не маємо, зупинимося на деяких моментах з цього зїзду блище аж по досягненню відповідних інформацій.

Зїзд Міжнародної Конфедерації Католицького Студентства «Рах Романа» відбувався в часі 14. до 19. серпня ц. р. в Лондоні, Кембрідж та Оксфорді. На Зїзд прибули представники 20. держав. Ставлено м. і. такі точки: «зірвані мости», себ-то прірва між християнським та нехристиянським світом й як її оминуть, справа замирення народів і. т. д. Президентом «Рах Романа» обрано на слідуючий рік Еспанця, який запросив делегатів на слідуючу чергову конференцію до Барселони.

Хорватське студентство протестує перед СІЕ. В звязку з непокоєм в Загребі підчас святкування десятиліття існування Югославії та арештування около сто хорватських студентів, вислало хорватське студентство телеграфічний протест проти насильств над хорватським студентством в Загребі до президента СІЕ — Г. Багнола в Лондоні.

Конференція європейського та індійського студентства. В днях 3. до 9. квітня ц. р. відбуватиметься конференція європейського та індійського студентства в Дрезден (Німеччина). Блищих інформацій про цю конференцію поки що не маємо.

Прогулька до Туреччини, Палестини та Єгипту. Малярська студенська центральна організує в місяці квітні 1929. р. прогульку малярського студентства до Туреччини, Палестини, Сирії та Єгипту. При повороті прогульковці авиджуть Атени та Трієст. Ціла подорож коштуватиме приблизно 3,540 франц. франків. Вже зголосилося до тепер 15. малярських студентів. Малярська центральна запрошує також до цієї подорожі й чужинне студентство.

Висилка Українського Студенського Хору до Західної Європи та Америки. Дня 8. грудня ц. р. мала в Празі секретарка Міжнародної Студенської Конфедерації (СІЕ), місс Гермес, побачення з головою Цесус-а в справі висилки Українського Студенського Хору до Європи, по думці резолюції винесеній на недавнім паризьким зїзді СІЕ. В міжчасі розіслала ІІІ. Комісія СІЕ (Льондон) пригадку своїм членам поодиноким студенським централям в Європі, Америці, Азії та Африці, щоб застановитися над можливостями виступів Українського Студенського Хору в поодиноких країнах. Англійське студентство дискутувало над цією справою на своїм недавнім зїзді й висловило побажання почути українську пісню в Англії. Обидва міжнародні зїзди СІЕ в Римі та в Парижі показали, як дуже цікавиться чужинне студентство висилкою Українського Студенського Хору до своїх країн. Всеж таки до тепер не далось це діло здійснити, бо стоять тут на перепоні питання економічного характеру, себ-то треба гарантії, що поїздка Українського Студенського Хору не стрінеться з дефіцитом, бо таких поїздок чужинне студентство ще не переводило в життя. Якраз приїзд секретарки Міжнародної Конфедерації до Праги цього місяця мав на меті, обговорити всі подібні справи технічного характеру безпосередно з представниками українського студентства. Обидві сторони прийшли до заключення, що така поїздка є можлива й що треба розпочати негайні кроки в справі висилки українського студенського хору покищо до Англії. Пізнійше прийшлиби під увагу скандинавські та балтійські країни, а накінець навіть Америка, о скільки Український Студенський Хор мав би успіхи в Європі.

Щось конкретного про висилку Хору покищо не можна сказати, бо справа ще не закінчена. Сподіймося, що вдасться нарешті перебороти технічні труднощі й загостити молодим українським співакам до своїх чужинних товаришів.

РІЖНЕ.

Першого листопаду в Празі.

Десята річниця самостійности Західних Земель України була відсвяткована в Празі святочною Академією у великій салі Сміхівського пивовару. Рівночасно з Академією получено декоровання бувших членів Української Галицької Армії «Пропамятною Воєнною Відзнакою». На свято зібралась переважно студіююча молодь, згл. бувші члени Армії. За винятком ректора Українського Університету в Празі проф. Антоновича, та ще декількох старших осіб не було ані професорського збору Українського Університету ані Українського Високого Педагогічного Інституту в Празі; не було також тих наших бувших послів, дипломатів, міністрів і всяких директорів ріжних державних департаментів, що так залюбки всюди свої високі стажі підносять. Чому не було їх? Чи очікували окремих запрошень на українське державне свято? Чи посилки до кожного зокрема спеціальної делегації?

Академію розпочав промовою тов. Сціборський Микола. В своїй гарній промові підчеркнув бесідник важне значіння першого листопаду у відродженню української держави на всіх землях України. Перейшовши критичну катастрофу, що наступила була в 1919. р. та антагонізм, який наслідком хвильові поразки знайшов був місце серед української інтелігенції, що поділилась була на два табори, наддніпрянців та галичан, бесідник дуже влучно відмітив поновний зріст соборницько-самостійницької ідеї серед української інтелігенції та широких мас, зокрема серед молодшого покоління. Свою промову закінчив бесідник тим, що в новій історії українського народу, творцями якої було сучасне покоління, є три важні моменти: 1) ІV. Універсал Центральної Ради, 4. листопаду 1918. і 22. січня 1919.

Після промови тов. Сціборського забрав слово ген. Павленко, бувш. вождь Української Галицької Армії. Появу генерала при бесідницькому столі зустріли присутні довготриваючими оплесками, що було доказом його

великих симпатій, якими користується як бувший вождь Армії. Ген. Павленко коротким начерком схарактеризував українсько-польську війну за час його командування Галицькою Армією та віддав належну пошану першому державному секретареві військових справ пок. польк. Дм. Вітовському.

Після промови ген. Павленка забрав слово проф. Кравець, який поіформував присутніх про створення Генеральної Капітули для видання «Пропамятної Воєнної Відзнаки» та завізвав всіх відчитаних стати до декорования. Приступлено до відчитування після військових степенів тих, яким провірочна комісія признала право на ношення «Пропамятної Воєнної Відзнаки».

По закінченню декорования академічний хор відспівав національний гимн та Не пора...

— 0 —

Відгомін листопадових подій за кордоном.

Десята річниця проголошення самостійности на Західних Землях України а зокрема листопадові події у Львові і на провінції неслись могутнім гомоном нетільки по українських землях, але й по цілому світі, всюди там, де живуть українці, чи то як тимчасові, чи вже як постійні емігранти. Реаговання на події було спонтанне і в такому розмірі як тільки можна припускаати. До ЦЕСУС-а вплинуло цілий ряд протестів як з українських земель так і з еміграції. Одинокі організації, що є членом міжнародної конфедерації була прямо засипана протестами. А слали їх не тільки студенські організації, але й громадські, ідеологічні а навіть політичні. На жаль ізза браку матеріяльних засобів ЦЕСУС не всілі видати тих протестів на чужих мовах, щоб таким способом задокументувати на міжнародньому форумі солідарність цілої української нації. Маючи на увазі, що ніхто з політичних центрів, поодиноких партій, чи установ не видає жадного матеріялу про листопадові події у Львові, рішився ЦЕСУС видати окремий меморіял на чотирох мовах, долучуючи цілий ряд світлин а також переклад часопису польської академічної молоді про листопадові події. Цей меморіял має послужити чужинцям з одної сторони як доказ непогодження українського народу з станом, що заіснував після рижського договору та рішення Ради Амбасадорів з дня 14. березня 1923. як також доказом сильної єдности Української Нації, — з другоїж як доказ польського вандалізму, методів хижачької боротьби з Українською Нацією.

Всі надіслані протести будуть, оскільки на це матеріяльні обставини дозволять, надруковані в одному з найближчих чисел Студенського Вісника. Сьогодні редакція змушена обмежитися до надрукування резолюцій з студенського віча в Празі та заяви краєвого студента.

*

Українське студентство, зібране на заклик свого Центрального Союзу дня 12. листопаду в Празі, після заслухання звідомлень про події, що відбулися в днях від 1—3. листопаду 1928. р. на Західних Землях України а зокрема у Львові,

I. Заявляє:

1) свою повну солідарність з численними масами Українського Народу, що в день 1. листопаду 1928. р., в десятилітню річницю відновлення української державности на Західних Землях України, торжественно вшанували пам'ять цього великого, державно-творчого, загально-національного чину.

2) своє признання всім учасникам свята за їх гідну поставу перед нападами зорганізованого ворога.

II. Протестує:

1) проти пляново підготованого та у варварський спосіб переведеного польською академічною молодю погрому над українським населенням та українськими політичними, культурними й господарськими установами, доведеними руїницькою рукою напасника до стану повного матеріяльного знищення,

2) проти пасивної ролі польської поліції підчас погрому, як також проти вищих чинників політичної адміністрації, які не вжили в належний спосіб стоячих до їхньої розпорядимости засобів.

III. Стверджує:

1) в погромі доконанім польською академічною молодю, здійснення наперед продуманого пляну, метою якого було знищити у фізичний спосіб ті матеріяльні підстави українського національного життя, яких не вдалося до тепер звівчити практиками урядових розпорядків та ріжного рода офіційних репресій.

2) солідарність орґанів публичної безпеки з наміреним вчинком польської академічної молоді, якій ті орґани не доставили потрібного опору підчас самого погрому, виновників також дотепер не арештували й не покарали.

IV. Виносить:

Доконаний польською академічною молодю погром, як наглядний документ пануючої на Західних Землях України системи грубого насильства перед форумом культурного світу й відкликуються до авторитетних чинників його опінії, щоби вони відсудили наведені нелюдські вчинки й тим морально піддержали Український Нарід в тяжкій боротьбі за його права.

V. Підтверджує

заяву українського красього студенства виписену у Львові 2. листопаду 1928. р.

*

Наведені резолюції були вислані дня 13. листопаду 1928. до Союзу Народів та Міжнародної Студенської Конфедерації. Рівночасно вислано протест від тих організацій, що до того часу переслали були свої протести до ЦЕСУС-а.

Заява

Ми, українське самостійницьке студенство, без ріжниці ідеологічних переконань, посднані днем 1. листопаду у десятиліття наших славних визвольних змагань, заявляємо:

що 1. Час наших визвольних змагань від 1. листопаду 1928. до 16. липня 1929. р. уважаємо гордим національним святом, часом підойму революційного духа і орґанічної національної праці.

що 2. В нашому нестримному поході до збудування Української Держави уважаємо конечною повну консолідацію наших сил.

Ж а д а є м о :

1. Щоби десятиліття Великого Чину відсвяткувати загально національним податком на фонд Рідної Школи ім. «—1. листопаду», який буде зуживатися на національну розбудову українського Львова (Заснування української промислової школи, безплатне навчання у народніх школах «Рідної Школи» у Львові).

2. Жадаємо вибору здібної до праці, сконсолідованої, енергічної головної управи Т-ра У.П.Т.

3. Жадаємо усунення з учительського збору Рідної Школи поляків й українців опортуністів.

4. Жадаємо для вшанування памяти борців і героїв за волю України здержатися в часі між 1. листопаду 1928. р. а 16. липня 1929. р. від усяких забав, а гроші, які малиб витрачатися на них зложити на згаданий фонд «1. листопаду».

У Львові, дня 2. листопаду 1928. р.

За українське студенство:

Дарія Герасимович, Марія Кравців, Тарас Крушельницький, Володимир Попадюк, Семен Степанник, Роман Чайківський, Володимир Михайло Янів.

БІБЛІОГРАФІЯ.

Полковник Євген Коновалець: Причинки до історії української революції
Накладом Проводу Українських Націоналістів. Прага. 1928., стор. 39, вел. 8°.

В розмовах про недавнє минулі великі дні, в яких відродилась була Українська Держава, доводилось часто почути таке питання: «Чому полковник Коновалець не оголошує своїх споминів?» І дійсно таке питання було цілком на місці. Була це познака, що великий біль, як плід програної покищо боротьби за самостійність проминав, що загострення відносин поміж галичанами й наддніпрянцями тратило свою силу розпряжності, і в галичанинові відроджувалась назад велика ідея, якою він жив, а зокрема безпосередньо передвоєнна молодь, отта, що з вибухом світової війни відновила українську армію одганізуючи Українське Січове Стрілецтво. Бо треба знати психіку галичанина. Він любить ажнадто свою «тіснішу Батьківщину», але без порівняння більше любить він ту частину України, що положена на Схід від Збруча. В цьому неоцінена заслуга Шевченка оспіванням козацької доби. По цьому боці Збруча вже в княжій добі зупинився історичний процес а по той бік його дальше позначило могутню, хоч довший час бездержавноформну, добу. Тут брак традиції боротьби за самостійність а там козацька романтика, героїство тих «що слави й волі добували...» ось психічне підложжа в державних починах галичанина. Тут було лише завдання оборонної а там *визвольної* боротьби.

Колиж визвольна війна, в якій страчено обі армії недала реально того, про що мріяв галичанин, то в нього мусіло наступити розчаровання і то тим більше, коли йому часто відмовлялося права говорити про Україну, розуміючи під цюю назвою обєднання всіх українських земель. Невжеж не вибороз він собі того права на східних землях України? Невжеж за набуття цього права не формувалися Українські Січові Стрільці, Корпус Січових Стрільців, що був найкращою частиною Дієвої Армії, не полягла на полі бою Галицька Армія? Чи можуть бути ще більші докази соборництва? Яка мова може бути про зраду чи непевність?

Спомини Коновальця мали бути тим джерелом, з якого можна булоб зроби́ти собі ясний образ про тодішню боротьбу, про причини програної, чи вірнійше про той стан національної свідомости і ті обставини, в яких влялось перші основи на відновлення Української Держави. Той, хто цього вияснення потребував і тому нетерпеливо очікував споминів Коновальця, одержавши їх тепер в свої руки, зможе дуже багато довідатися про тодішний час а навіть дечого навчитися. Але не тільки уроженці західних, але навіть і східних земель очікували споминів Коновальця. Для послідних ці спомини мають інше значіння. Для них цікаво було знати як дивиться і судить ті полії той, що майже від самого початку революції спільно працював, так би мовити у час тяжкої проби державної зрілости, давав докази не тільки соборности, але також великого розуміння й віданости українській справі, що вважався всіми «за свого», хоч там не родився і до революції там не жив.

Для одних і для других згл. для всіх активних того часу українців., як також і для тих, що такими збираються бути, спомини Коновальця мають велику вартість.

Перш всього нема там тої лайки, вульгарности, пониження осіб і самої епохи, якими визначаються спомини Винниченка, Назарука і багато інших а в першу чергу тих, що ще не написали своїх споминів а тільки устно їх передають, — а за те є там велика річевість, обєктивне вияснювання подій та обставин, серед яких вони родилися або їх витворювали. Автор каже в своїх споминах тільки те, що находити необхідним для схарактеризовання тої чи іншої події. Коротко і ясно подає ті причини, що заставили були німецьку окупаційну армію зробити державний переворот на Україні та їх ріжні вкрати в часі самого перевороту. А дальше причини повстання проти Гетьмана, яке наступило кілька місяців пізнійше. При описі цюї події, згл. її проведенню на місці, в якій Коновалець грав також важну ролю, виявляється не тільки гарна риса його характеру, що її рідко можна стрінути в того, хто відносить побіду, але також і велике розуміння наслідків державного перевороту, що потрясли державою аж до її основ. З таким державним переворотом в

тодішній час валилось все на Україні і видно що автор споминів це добре розумів, бо як пише: «А про те навіть і тоді, після нашої перемоги (перемоги військ Директорії проти Гетьмана, — Р. О.) й після проливу крові, я особисто не відмовлявся від нагоди пошукати злагіднення й поалагодження кривавого конфлікту». Отже як видно, то Коновалець хотів звільнити Гетьмана від його московського оточення. Алеж як далше пише, був змушений вести до кінця боротьбу, коли у відповідь на свої услівя одержав пропозицію від Гетьмана: «виїхати з Січовими Стрільцями до Галичини». Чи не було це глузування московської чорносотенщини навіть тоді, коли вона була переможена?

Також неменш виразно описує автор період Директорії, розуміння будови держави, внутрішні тертя в Директорії, зродженняся руйницької «отаманії», боротьбу поміж поодинокими партіями, їх розуміння тодішнього важного моменту, боротьбу проти большевиків, похід обох армій на Київ і т. д.

Однак є одно надзвичайно характерне і цінне в споминах автора: його спомини писані а навіть виразно закінчені в тім дусі, що родить і кріпить завзяття до дальшої боротьби за самостійність України.

Може видаватись, що за багато хвали сказано на адресу автора споминів, однак в глибому розумінні цього слова якраз навпаки, ще дуже мало, щоб вірно оцінити вартість цих споминів для українського загалу.

Роман Орловський.

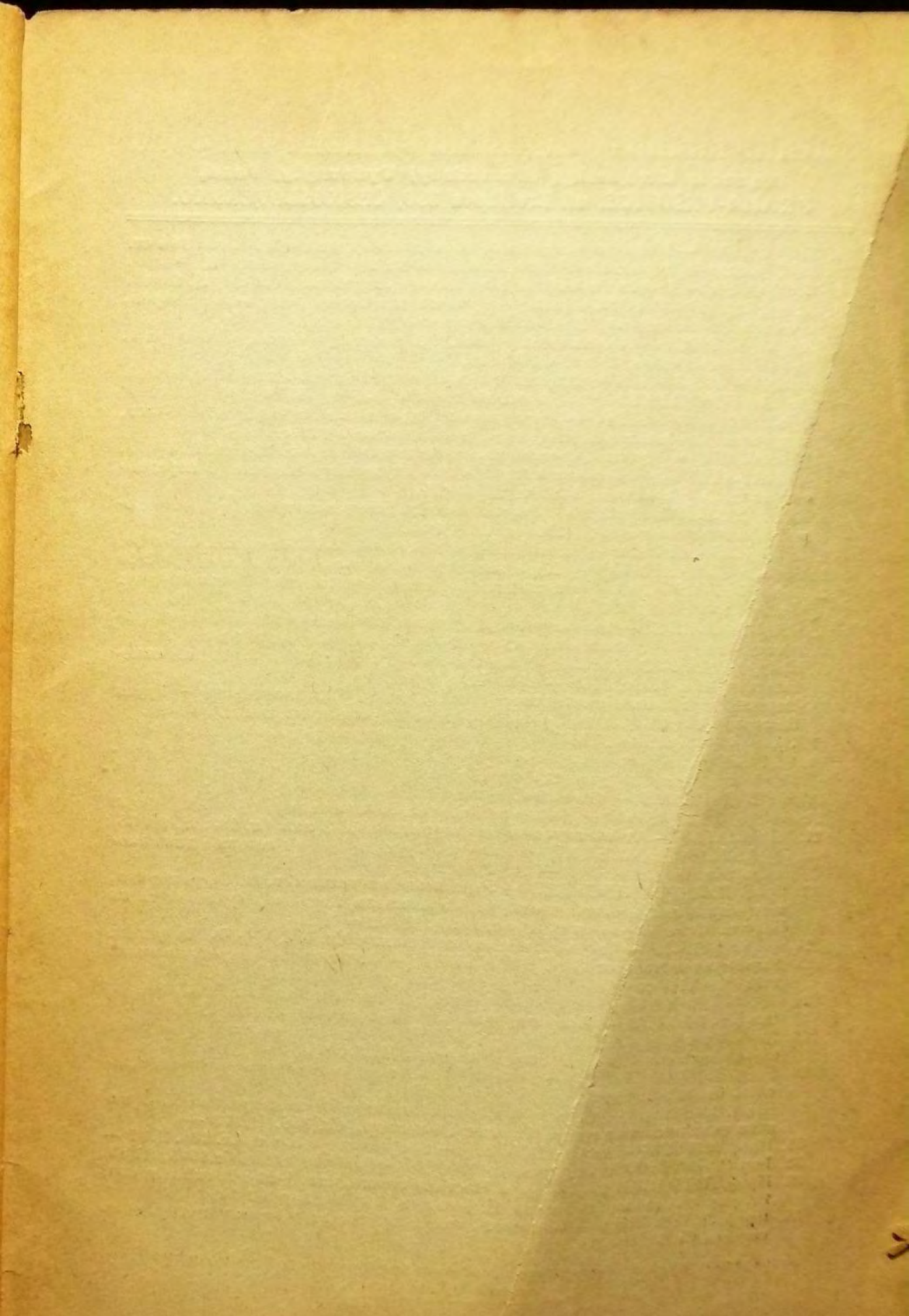
ВІД РЕДАКЦІЇ.

Цим числом закінчує наш журнал шестий рік свого існування. Хоч ізза технічних причин число дуже опізнилось, всеж редакція певна цього, що читачам відомі ті великі перепони, які доводиться поборювати в наших злиднях на еміграції, а тому вина не може припасти редакції.

Напевно кожний інший журнал по шістьох роках свого існування робивби певний підсумок своєї праці, змагавби цим способом зареклямувати себе серед нашого суспільства. Студенський Вісник цього робити не може. Його завдання є цілком інше. Він не є партійним органом, завданням якого є оперувати різними комбінаціями, обороняти позицію партії при помочі нацькування і лайок на інші, та таким способом зеднувати членів для своєї партії. Як орган того українського студентства, що стоїть непохитно на становищі самостійности й соборности всіх українських земель, його завданням є безупинно йти вперед до здійснення цього ідеалу. Не переслідуючи жадних матеріальних користей він був далекий всяких дрібничкових справ, не був тим журналом в якому можна часом знайти певну сензацію, на яку сучасна доба так богата.

Працю, яку виконало українське студентство від часу поновного поділу нашої Батьківщини на всіх ділянках національного життя а зокрема в боротьбі проти всякого внутрішнього поділу нації, хай мірять ті, що їх завданням є досліджувати розвиток нації. Якраз в той важкий мент, коли під зовнішніми ударами ворогів, здавалось, зупинились всі колеса національного життя, — воно дало такий могутній вияв незломности української сили, якому не має приміру в історії життя нашого студентства. Правда і в його рядах були такі, що заломлювались під зовнішніми ударами, однак була це зникаючо мала частина, яка врешті опинилась поза організаційними рямками цього студентства. Постійний приплив нових молодих сил в студенські ряди є запорукою дальшої боротьби і праці на шляху до визволення української нації.

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД

Адреса: **Ukrajinskyj Hromadskyj Vydavnyčyj Fond,**
PRANA-VRŠOVICE, ul. Brožíkova 390, ČESKOSLOVENSKO.

1. С. РИДИК — Міцність матеріалів, курс високих технічних шкіл: 364 ст. 8°. З додатком термінологічного словника та 214 рисунками. Ц. \$ 3·00.
2. С. РУСОВА — Теорія і практика дошкільного виховання. 128 ст., Ц. \$ 0·60.
3. Проф. Др. В. ЯНОВСЬКИЙ — Сучасне лікування венеричних хвороб, в чеської мови перекл. Др. А. Гончаренко. 118 ст. Ц. \$ 0·50.
4. Др. Ф. БУРІАН — Пластична хірургія, в 24 ілюстр., в чеської мови перекл. Др. А. Гончаренко. 32 ст. Ц. \$ 0·30.
5. Проф. О. ШУЛЬГІН — Нариси в нової історії Європи. 220 ст. Ц. \$ 1·00.
6. Др. А. ГОНЧАРЕНКО — Загальна гігієна. 204 ст. Ц. \$ 1·00.
7. Проф. Ф. ЯКИМЕНКО — Практичний курс науки гармонії в 2-х част, підручник для шкіл різних типів. З задачник. 132 ст. Ц. \$ 1·00.
8. І. ІВАСЮК — Кубань, економічно-статистичний нарис. 120 ст. Ц. \$ 0·75.
9. М. ПАВЛІЧУК — Коротка анатомія для студентів медицини. З передмовою акад. А. Старкова. 116 ст. Ц. \$ 0·75.
10. Проф. Д. АНТОНОВИЧ — Триста років українського театру (нарис історії українського театру). 276 ст. Ц. \$ 1·35.
11. Др. ЯКИМ ЯРЕМА — Провідні ідеї філософії Т. Г. Масарика. Ц. \$ 0·30.
12. Проф. Є. ІВАНЕНКО — Курс аналітичної геометрії. 424 ст. Ц. \$ 3·50.
13. Проф. Ф. ЩЕРБИНА — Статистика — Історія статистики і статистичних уставов. 288 ст. Ц. \$ 1·50.
14. К. МИХАЙЛЮК — Молочарство. Підручник для вищих сільсько-господарських шкіл. Ч. I. Молокознавство 164 ст. З 63 мал. Ц. \$ 0·90.
15. Проф. М. ЧАЙКОВСЬКИЙ — Алгебра курс середньої школи і для самонавчання. Кн. I. Ст. XII + 452. Ц. \$ 3·70.
16. Модерне українське мистецтво: Вип. I: Проф. Д. Антонович — Група Празької Студії. Франц. і укр. текст з 32 репродукціями. Ц. \$ 0·90.
17. Проф. С. БОРОДАЄВСЬКИЙ — Історія кооперації. Ст. 448. Ц. \$ 2·50.
18. М. РАШЕВСЬКИЙ — Рафінація пукру, під редакцією і з додатками інж. Л. Фролова та в 30 мал. 224 ст. Ц. \$ 1·50.
19. ЮРІЙ ДАРАГАН — Сагайдак. Вірші. Ст. 64. Ц. \$ 0·45.
20. Акад. А. СТАРКОВ — Загальна біологія, з малюнками. Ст. 184. Ц. \$ 1·00.
21. М. ГАЛАГАН — Атомістично-молекулярна теорія. З мал. Ст. 188. Ц. \$ 1·35.
22. Проф. М. ЧАЙКОВСЬКИЙ — Алгебра, курс середньої школи і для самоосвіти. Кн. II. Стор. VIII+300. Ц. \$ 2·50.
23. Проф. Д. ЩЕРБАКІВСЬКИЙ — Українське мистецтво, т. II. Старі церкви, надгробки й придорожні камені на Українським Поділлі, Буковині та на Покутті. Стор. 40+64 стор. ілюстрацій. Ц. \$ 2·—
24. Гр. ЧУПРИНКА — Твори, I. посмертне видавня. Ст. XXIV+544. Ц. \$ 2·10.
25. Українське мистецтво: В. СІЧИНСЬКИЙ — Архітектура старокнязівської доба (X—XIII ст.) Стор. 50+24 стор. ілюстрацій. Ц. \$ 1·50.
26. Др. В. ГАРМАШОВ — Шкільна гігієна, з малюнками. Ст. 144. \$ 0·80.
27. Инж. Л. ФРОЛОВ — Цукроварство, з малюнками. Ст. 440. Ц. \$ 3·—.
28. Акад. Проф. Др. Ст. СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ — Розвиток поглядів про семью словянських мов і їх взаїмне споріднення. Ц. \$ 0·65.
29. Проф. Л. БІЛЕЦЬКИЙ — Основи української літературно-наукової критики. Ст. 312. Ц. \$ 1·90.
30. Проф. Хв. ВОВК — Студії з української етнографії та антропології. З мапами та малюнками в тексті (19 звич. і 4 кольор.) Ст. 356. Ц. \$ 3·—
31. Проф. М. ТУГАН-БАРАНОВСЬКИЙ — Політична економія. Ст. 184. Ц. \$ 1·—
32. Инж. Р. КАХНИКЕВИЧ, Задачник до «Міцности матеріалів». Ст. 160. Ц. \$ 1·80.
33. Проф. Л. ГРАБИНА — Геодезія. Частина перша, вип. I-ий і II-гий. Ст. 600. 191 рис. й 44 таблиці та 3 мапи. Ц. I-го вип. \$ 3·75 і 2-го \$ 2·50.
34. Проф. Л. ГРАБИНА — Короткий історичний нарис розвитку геодезичних вимірів. Ст. 75. Рис. 28. Ц. \$ 0·75.

*Книжки цяж та при всякому більшому замовленні безпосередньо у Видавництві
дається 40% знижки*